

Maana dənê Jesu
duwa də
Markə
jangədə

Comité de Traduction de la Bible
en chibné (soumraye)
2020

Titre en français : L'histoire de Jésus que Marc a écrite

En langue : chibne (soumraye), parlée dans le canton soumraye,
sous-préfecture de Déressia, Tandjile-Est, Tchad

Traduit par : Equipe de traduction soumraye

Genre : Texte biblique (évangile de Marc)

Les illustrations sur les pages 9, 52, 65 et 74 sont de Louise Bass,
utilisées avec permission de © The British & Foreign Bible
Society, 1994.

L'illustration sur la page 77 est utilisée avec permission de
© 1996 David C Cook.

L'illustration sur la page 54 est de Gordon Thompson, utilisée
avec permission de © 2012 Wycliffe Bible Translators Inc.

Première édition : 120 exemplaires

© 2020 Comité de traduction de la Bible en langue chibné
(soumraye), Doumougou, Tandjilé Est, Tchad

Maana dənê Jesu
duwa də
Markə
jangədə

L'évangile de Marc, traduit en chibné (soumraye)

Comité de Traduction de la Bible
en chibné (soumraye)
2020

Avis aux lecteurs

Voici le premier évangile que la nouvelle équipe de traduction vient de mettre à la disposition des locuteurs soumraye. Si vous avez des suggestions et commentaires, l'équipe voudrait bien les recevoir à travers le Comité de traduction ou les membres de l'équipe.

Voici le numéro du président (Jean Bourkou) : 65 78 42 98

Du secrétaire (Jean Martougou) : 62 42 25 70

De l'exégète (Andrea) : 68 51 38 40

Que le Seigneur vous donne la joie de faire la lecture et vous bénisse richement !

Fait à Doumougou, début avril 2020

Yarna magtubu dənê Markə duwa də woni cwa bii nê dərway
aldə di i ka. 'Yeni nê səmray pad asənadə le. Anê asəna me anê
'ywana mani woni dāngəra inalê da, gine 'yanagə nəma nê
komite labaa woni cwa magtubu.

Yarna nimiro gənê président duwa (Jă Burku): 65 78 42 98

Gənê sekreter (Jă Martugu): 62 42 25 70

Gənê exégète (Andrea): 68 51 38 40

Măŕĩ piynê bəw dədəngê.

Dəmêgə, duru gə abril 2020

Maana dənê Jesu duwa dâ

Markə

jangədə

Magtubu dâ ka dware

Markə da, i woni gərsê gwale gənê Jesu duwa nê mwaj dii sər gun day bîdê, me anji al giyê nan i gə paja nê nê Jesu duwa nê Pol day gə Piyer. I Piyer me wayəw gwale di me, anji jangəw nəm dâdê. Janga duwa di da, ərmê duwa nan i nare nê kəretiyê nê gəndêgə i nare nê Juwib bîdê dâdêgêlê. Markə gwale duwa gə wayəw pii da, way dara Jesu ba i Mārî gorəndəw, me gəl dara Jesu ba ur nare ba 'wacnana kalang ba i wi mo di bîdê. (1.1–8.26) Anji 'ogə səw duwa gang ba i «Gun gorəndəw».

Markə di gəl Jesu dwana duwa, way ba Jesu ba so nare nê i mwom daa me, 'yor dundi dâ acne bam nare sêdêgêlê me, al mani nê dana me, way gwale gə dwana me ca. (1.14–8.31) Jesu waygə woni gərsê gwale duwa baa ha gêlê dərîŋ me baa ha mara nəm, me cendi 'ocn gwale gə ta di gəndəw bîdê (8.31–10.52).

Ərə, Markə way gwale gənê Jesu duwa gə ha gər nəm managə Jursalem me nare yəw nəm sêdêgêlê ladə, cor gechide nê nê nare nê Juwib day ələw. Gə bengəw babərəw daa habda gə dagêla səwê me, anji mar me, anji dəm daa munê-lê. Made dənê Jesu me dəmê duwa gə daa munê-lê me gəl daa pəden-yê dara anji ba i Mārî gorəndəw 'yang (chapitəre 11-16)

Berni dənê Jā Batis duwa

1

(Matiyê 3.1-12; Luk 3.1-9; Jā 1.19-28)

¹⁻² Dwaynandə Nō də lade dənê Jesu Kris gənê Mārī gorəndəw duwa di. Mani di dii gəniñ i ya aba cəmê Mārī bəw gə Esayi ba jangə nəm gə gwale day managə magtubu-lê pii de: Mārī wayəw gorəndəw ba da:

*«Doy, nê ha giyê paja ni mən pii dərêmə
dara waynagə nare ba mê haralê.»^a*

³ Paja gə ta di i gun gaba swaya berni
managə dən dwarelê ba da:

Aba ciri gə Mārī haralê!

*Dangərənaw bərmê,
kaləw a inê təba!»^b*

⁴ Gun gə ta di i Jā gaba alagə nare batem. Anji ha bam asəgə nare berni ba da: «Kalna acna dan di bam, me hane 'ywana Mārī me kalna nê alang batem. I yande do me Mārī ha kala dusəw həlala acna dan dəwê sən.»⁵ Nare pad nê wama gə Jude-yê me nê ciri də geche də Jursalem-mê me dəmê iche 'yo Jā. Cendi piy acna day daa Mārī dərêwê do me Jā algə batem managə kuray gə Jurde-yê sən.⁶ Me Jā di da, i gun gə hurê i barge gə gə dāngərəw i gə wudiñ nêñê jambal, me anji ma wamdaw i gə gare gə kwaya me wom i səba me dumbə me.⁷ Anji asəgə nare berni waygə ba da: «Tarənê da, gun gə dāng gə dwana duwa dōy də ni bam haralê. Gun gə ta di i gə geche gə əndi da, nê neyem gaba dama dərêwê alaw kwaynani bəddê.⁸ Əndi da, nê alang batem i gə nimi, me anji duwa da, gəra ha alang batem i gə Dundi dənê Mārī duwa.»

^a1.1-2 Malachi 3.1

^b1.3 Esayi (Esaie) 40.3

^c1.7 nê neyem gaba dama dərêwê alaw kwaynani bəddê Managə magtubu dənê Mārī duwa də gə jangədə pii gə bii gə gərek da, gə jangəw i mana gə ka-lê:

Jā Batis aləw Jesu batem

(*Matiyê 3.13-17; Luk 3.21-22*)

⁹ Wala gə ta-lê da, Jesu swa managə ciri də Najared də i wama gə Galile-yê, me gəra 'yo Jā Batis managə kuray gə Jurde-yê, me Jā aləw nəm gə batem. ¹⁰ Managə Jesu ilê dəmêlê daa nimi-yê da, anji yêr siyaya gə daa tənêr bam. Dang kaw, anji yêr Dundi dənê Măĩrî duwa hara chə dəwê wun ya kogêl de. ¹¹ Gwale nəmə daa siyaya dalawê ba da: «Əjəm da, mê i gorəndən. Dusən urəm nañe, me sən 'yolən dəmê me ca.»

Sidan gərsə Jesu

(*Matiyê 4.1-11; Luk 4.1-13*)

¹² Mana gə ta-lê dog da, Dundi dənê Măĩrî duwa nogə Jesu gəndəw ha nəm bam dən dware-lê. ¹³ Anji dam mana gə ta-lê bəraa al wala gəniñ wodə me Sidan gərsəw nəm lê. Anji dam i mwagne nê bam dwaregêlê me Paja nê nê Măĩrî duwa nê daa gaməw cendi.

Jesu waygə nare Nō də lade

(*Matiyê 4.12-17; Luk 4.14-15*)

¹⁴ Wala mən dāng da, gə yə Jā Batis asəw dange-yê.^d Mwom da, Jesu cwara hara managə wama gə Galile-yê. Anji waygə nare Nō də lade dənê Măĩrî duwa me way: ¹⁵ «Wala gə Măĩrî ərməw di, yala neyem dəm. Wala duwa gaba lama dwăĩrî di yala ib dəm. Yande da, kalna açna dan di bam me hane 'ywana Măĩrî, me kalna dusərêng managə Nō də lade-yê.»

nê neyem gaba nîrêw gəbande bam gədawê bəddê. Wala gə ta-lê nare nê Juwib day-yê da, nîrêw gə gun gəbande bam gədawê da, i giyê gənê kwaya duwa.

^d1.14 Yarna gwale gənê dange dənê Jā Batis duwa managə Markə 6.14-29.

Jesu 'ogə nare wodə

(Matiyê 4.18-22; Luk 5.1-11)

¹⁶ Wala mən da, Jesu ha managə kuray gə bəle gə Galile bəwê cab, cab, cab. Anji 'yo nê Simō day gə chendəw gə Andəre nê i woni urê goche, cendi ilê jaa law day managə kuray dalawê. ¹⁷ Jesu waygə ba da: «Kalna kanja gə goche di dî, me hane pamna tarən, kal nê cwang woni kanjan nare.» ¹⁸ Mana gə ta-lê dog me cendi bo law day di dodê me pam tarəw.

¹⁹ Managə cendi ha chidə pii hiñe da, Jesu yêr nê Jak day gə chendəw gə Jă, nê i Jebede dəndaw. Cendi dam ilê dāngəra law day-yê managə bərwa day dalawê. ²⁰ Ərə, Jesu 'ogəgə me cendi swa kala abragə gə Jebede day gə woni wagəlê urəlê di bam bərwa dalawê, me cendi pam tarəw.

Jesu 'yor dundi də acñe bam

(Luk 4.31-37)

²¹ Ərə Jesu day gə nare nê anji dee 'wagagə gərgə managə ciri də Kapernom. Managə wala gaba bwa gwayni-yê da, Jesu gandə kulə gaba amsa Măřî gənê nare nê Juwib day-yê me anji gəlgə nare gwale gənê Măřî duwa. ²² Gəlê duwa gə mani di 'yagə ərmê nañe, dara i gə dwana, wundêr gə gəlê gənê nare woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa di bêdê.

²³ Managə nare nê ilê kulê dwaya gwale gənê Jesu lê di da, gun mən gə i gə dundi də acñe widəbəw kaw ilê dwaregəlê me. Gun gə ta di sojə marjaw daa nañ way ba: ²⁴ «Jesu gə Najared, mê ur i na sədêninê mo? Mê hara dara meyendanin bam mo? Əndi da, nê 'ocñəme: Mê i Gun gə lade gə Măřî giyê di!» ²⁵ Ərə, Jesu ərəñ dundi də acñe me waydə ba da: «Desə bii daa me gandə bam abe di səwê dəm!» ²⁶ Mwom da, dundi də acñe di gəgdə abe daa gə dwana, soy daa nañ me kal sədə gandə nəm bam abe səwê sən. ²⁷ Nare nê ilê kulê pad di

da, laṇa algə dara mani di 'yagə ərmê, me urbə sədêgə ba da:
 «Mani nê alal ka di da, i nê man yande mo? Gun gə ka di da,
 gəlndə duwa i mani nê dərway me i gə dwana me ca! Dundi
 də acṇe kaw, anji waydə gwale me tandi doy gwale bəwê!»
²⁸ I ta di me nare ilê waya Jesu gwale duwa managə wama gə
 Galile-yê pad kalang yande.

Jesu so Simō nwaw daa

(Matiyê 8.14-15; Luk 4.38-39)

²⁹ Managə Jesu swa kulə gaba amsa Mārî-yê da, anji dægə
 daa ced ha kərê nê Simō day gə Andəre-yê. Jak day gə Jā kaw
 ilê gandəw me. ³⁰ Managə kərê di da, Simō nwaw də idə yaw
 diyamo di ilê dodê mwom, sədə ur̥əle. Gə wayəw Jesu gwale
 dərə. ³¹ Ərə Jesu ha 'ywadə. Anji yə əsədə, kaldə so daa, me
 tandi sədə gə ur̥e di chə dodê me tandi so algə məjêni me ca.

Jesu so nare nê woməre daa

(Matiyê 8.16-17; Luk 4.40-41)

³² Gə turgə bədə, managə dawa dōndə bam dəm da, wala
 gaba bwa gwayni gənê Juwib day di kaw 'yeṇe dəm. Mwom
 da, gə layaw Jesu nare nê i gə mwom gə jiga jiga pad hara
 nəm, me nare nê dundi də acṇe gəlgə dərêgə pad me ca.
³³ Nare pad nê ciri də Kapernom-mê hara dayar gərə naṇ
 managə ciri dənê Simō bədê. ³⁴ Jesu so narje naṇ nê i gə
 mwom gə jiga jiga di daa me 'yorgə nare naṇ dundi də acṇe di
 bam sədêgəlê me ca. Anji əmdə dundi də acṇe waya gə gwale
 bam, dara tandi 'ocṇəw ba i Dole gə Mārî biyêw gə Kris di.

Jesu so kal Kapernom

(Luk 4.42-44)

³⁵ Sanga gə manapər, mana wor ur̥əṇe sələm sən da, Jesu so
 gandə ha bam mənaw, me anji dam amsə gə Mārî-yê. ³⁶ Simō

day gə kwandaw moso sogə hargə kanjaw daa kalang.

³⁷ Managə cendi gər ha 'ywaw mwom da, wayəw ba da:

«Cware bi! Nare nê pad di ilê kanjammê.» ³⁸ Me Jesu cogə lê diyê waygə ba da: «Nê cor bêdê; me hane, dê harang managə ciri də bam tulî-yê tulî-yê, dara kal nê ha wayagə nare Nō də lade di me ca. I dara yande bag me nê hara nəm.» ³⁹ Ərə cendi ha managə ciri də wama gə Galile-yê mən mən pad. Anji waygə gə nare Nō də lade di managə kuləli day woni amsa Mārî-yê me, 'yorgə nare dundi də acne di bam sêdêgêlê me ca.

Jesu sərəw abe cagəm bam səwê

(Matiyê 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Wala gə mən gə dāngê da, gun mən gə cagəm aləw hara Jesu dərêwê ib. Anji piy gubêrêw dodê dərêwê me amsəw ba da: «Mê urnêle da, sərən cagəm ni di bam me mê cwan i gun gə lade.» ⁴¹ Jesu yêr năgəni duwa me u əsêw yê bəl gə aba cagəm di me wayəw ba da: «Nê ure. Caga da, cagəm dəma di sərənê bam səmê, me nê com gun gə lade dəm.» ⁴² Mana gə ta-lê dog me mwom gə cagəm di sərə bam gun di səwê, anji cor gun gə lade dəm. ⁴³⁻⁴⁴ Ərə Jesu yê abe di suməw nanə me wayəw ba da: «Cəməw gun daa bêdê! Me ha gəlêw aba bwasa Mārî səm me mê ha ala sarga də bii gə 'woo gənê Moyis duwa ərməw dara mwom gə cagəm di. I yande do me, nare pad kaw ha 'wacna dara cagəm dəma di ba sərə i bam dəm, me ba mê cor i gun gə lade di sən.» ⁴⁵ Ərə, abe di so ha me ha cəmdêgə nare gwale di daa pêgən yag yag me nare pad kaw 'ocn manî nê gə alaw gandagə di me ca. I dara yande di me Jesu ur gaba gəlê gə səw daa bam managə ciri-yê bêdê. Ərə, anji dam nəm tulî-yê bam dən dware-lê me, nare nê swa ciri day-yê jiga jiga kaw hara 'yow nəm.

Jesu so gun gə ɾegdəw daa

2

(Matiyê 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Managə Jesu ala wala ɓani bam di mwom da, anji swa cwara hara managə ciri də Kapernom bi. Me managə nare 'ocɲ dara anji ba yalalê kərê da, ² nare hara dayar gərə nan kərê me ciri bədê iche me kaw, mana gaba dama yengə daa. Me Jesu waygə gwale gənê Māĩ duwa. ³ Mwom da, narje nê ɗang sədêgə wodə dɛbala gun gə ɾegdəw hara nəm dara gəlêw gandəw. ⁴ Me cendi 'yo bərmê gaba hara gəlêw gandəw Jesu di bəriɲ bədê, dara narje di gərə nane. Yande da, cendi nagə daa kulə dəwê me ɓolbə kulə di dəw bam me kal gubu me nol gə aba mwom di gə gəsa duwa gə 'ya suwar ha asaw nəm Jesu dərêwê. ⁵ Mana gə ta-lê da, Jesu di yêr nare nê ta di kala day gə dusərêgə dəwê mwom da, anji wayəw abe gə ɾegdəw di ba da: «Jan mache, nê biyêṁ acɲa dɛma di bam ɗəm.»^e

⁶ Managə narje dwaregəlê di da, woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa kaw dam ilê me. Managə ba gə doy gwale gənê Jesu duwa gə ta di mwom da, cendi ərəmdə gwale dusərêgəlê me wajə ba da: ⁷ «Gun gə ka di way gwale ya ba i Māĩ de dana mo? Anji al i Māĩ mêng ta bədê mo? Gun mən neyem gaba biyêw gə jaw gun acɲa duwa bam bədê, i Māĩ mən tenene me neyem biyêw gun acɲa duwa bam!» ⁸ Jesu di da 'ocɲ ərṁê day di com me waygə ba da: «I dana me anê ərəm ya ta de mo? ⁹ Wayaw gə gun gə ɾegdəw «Nê biyêṁ acɲa dɛma di bam ɗəm», labaa «So daa, me u gəsa dɛma daa, ha nəm», i gwale gə woy me wom nan mo? ¹⁰ Laba da, nê ur dara anê ba 'wacɲana dara ɛndi gə Gun gorəndəw di, nê i gə dwana dɛ idə biyêgə nare nê sɛɲa dɛdê acɲa day bam di le. Yande da, nê ha ala mani nê anê yêrgə ba wom nane di.» Me anji wayəw abe

^e2.5 Jan mache, nê biyêṁ acɲa dɛma di bam ɗəm. Mana gə ta-lê da, anji 'yo labiya bədê sɛɲ. Yarna Markə 2.11-12.

gə ɾegdəw di ba da: ¹¹ «Nê wayəm əndi: So daa, u gəsa dəma daa əsəmê, me cor ha ulay dəma-lê dəm!» ¹² Mana gə ta-lê dog, abe gə ɾegdəw di so daa cud nare dərêgəlê, u gəsa duwa me ha yaa nəm ulay. Əɾə, narje pad nê yêr abe gə ɾegdəw di haralê yaa da, laɳa algə me cendi 'ogə Măɾi suməw way ba da: «Laba da, dê yarang mani nê dii mən kaw dê yêrgə bêdê səɳ di dəm. Măɾi da, i geche aɳju 'yang!»

Jesu 'ogə Lebi ba hane pamna tarəw

(Matiyê 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Targəɳ dāng da, Jesu cwara hara kuray gə bəle gə Galile-yê. Nare nê gərə hara 'yow me aɳji gəlɡə gwale gənê Măɾi duwa. ¹⁴ Managə aɳji ilê haralê da, yêr Lebi gənê Alpe gorəndəw dam lê mana duwa gaba salaw dole gə geche gə Rom mani-yê, me aɳji wayəw Lebi ba da: «So daa, hare, pam tarən!» Me Lebi so daa me pam tarəw. ¹⁵ Targəɳ dāng Jesu ilê wama mani managə kərê nê Lebi-yê, me woni gərsê gwale duwa me nare nê dāng naɳ wom gandəw mani mən. I nare woni salaw dole gə geche gə Rom mani me nare nê dāng woni ala acɳa me. Cendi pam Jesu gə gərê naɳ. ¹⁶ Mwom da, nare nê yab woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa ilê. Cendi i nare nê nê nare nê gə 'ogəgə Parise. Managə cendi yêr Jesu wama gə mani-yê gə nare woni salaw dole gə Rom mani, me nare nê dāng woni ala acɳa me da, cendi waygə woni gərsê gwale gənê Jesu duwa ba da: «Aba ciri dan wom gə nare woni salaw dole gə Rom mani me nare woni ala acɳa nê dāng mən me, dana mo?» ¹⁷ Managə Jesu doy gwale day di mwom da, aɳji waygə ba da: «Nare nê i mwom bêdê da, cendi ur dogtêr bêdê. I nare nê i mwom me ur dogtêr cendi. Əndi da, nê hara 'ogə i nare nê 'ocɳ dara ba gə i woni ala acɳa. Me nare nê ərəm bə gə i nê təba Măɾi dərêwê da, nê hara 'ogəgə i cendi bêdê.»

Gəlê gənê Jesu duwa da bamar gə gəlê gə bəg bêdê

(Matiyê 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Wala mən, woni gərsê gwale gənê Jā Batis duwa me nare nê gə 'ogəgə Parise me ilê 'woo asyam-ê. Mwom da, nare hara ur Jesu ba da: «Woni gərsê gwale gənê Jā Batis me woni gərsê gwale gənê nare nê Parise day me ilê 'woo asyam-ê, me əjəm da, woni gərsê gwale dəma u day bêdê, dana mo?» ¹⁹ Mwom da, Jesu cogə lê diyê gə gwale gə diri ba da: «I man me aba ala diyamdrani kwandaw moso ha 'woo asyam managə anji kaw ilê gandagə me mo? Managə anji ilê gandagə sən da, cendi ha 'woo asyam bêdê. ²⁰ Me wala gə dāng mən haralê. Wala gə ta di, gə ha biyê aba diyamdrani hara gandəw. Do me, cendi ha 'woo asyam sən.»

²¹ Anji waygə gwale gə diri dāng ba da: «Gun mən ha 'woo barge gə dərway bəw dara asa gə mabəla managə barge gə marənge-yê bêdê. Dara barge gə dərway di, ha chawa gə marənge dwaya gə pii di bam. ²² Me gun mən kaw ha bwa gani gə dərway gə ilê sugdê-lê managə dējili gə marənge-yê bêdê me ca^f, dara gani gə ilê sugdê-lê di ha chawa dējili gə marənge di bam bəriṇ. Gani di me dējili di me ha bwaw i gun di səw. Me ladni duwa da, gə bo gani gə ilê sugdê-lê managə dējili gə dərway-vê.»

Dans le livre imprimé, vous trouverez ici une illustration. Sa publication sous forme électronique n'est pas autorisée.

dējili

^f2.22 Dējili i gare gə dəlabə gaba bwa gani ya gugəlê ta de.

Jesu i aba ciri gənê wala gaba bwa gwayni di

(Matiyê 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Wala mən gə i wala gaba bwa gwayni gənê Juwib day, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa cilang dage nê geme. Woni gərsê gwale duwa, managə ilê haragələ da, cendi ar geme dəw wom. ²⁴ Ərə, nare nê Parise wayəw Jesu da: «Yêr! Woni gərsê gwale dəma ilê ala i na yande mo? I mani nê bii ənda gə 'woo əm bam wala gaba bwa gwayni yê!» ²⁵ Mwom da, Jesu cogə lê diyê: «Anê asə mani nê Dabid algə di managə Magtubu dənê Mārî-yê bêdê mo? Wala mən, anji cherni aləw me, nare duwa nê ilê gandəw kaw, cherni algə me ca. Mani day nê wama ilê bêdê. ²⁶ Anji gandə kulə gənê Mārî-yê. I aliya gə Abiyatar i geche gənê woni bwasa Mārî day. Dabid wom mapa gə gə chəgdəw Mārî me 'yagə nare duwa di me ca.⁸ Bag da, bii ənda gə 'woo-lê da, i woni bwasa Mārî wom cendi mərə. Me Dabid al i acnə bêdê.» ²⁷ Me Jesu waygə dāng ba da: «Mārî al wala gaba bwa gwayni di dara wagə gə nare-yê, me anji al wala gaba bwa gwayni di dara 'yagə gə nare wamani bêdê. ²⁸ I dara yande me əndi gə Gun gorəndəw di, wala gaba bwa gwayni di kaw, nê i aba ciri duwa əndi.»

3

Jesu so gun gə əsêw mar bam daa

(Matiyê 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Targən dāng da, Jesu cor gandə managə kulə gaba amsa Mārî gənê nare nê Juwib day-yê. Gun gə əsêw mar bam ilê me. ² Nare nê gə 'ogəgə Parise kaw ilê, cendi ur ba gə aləw Jesu gwale dəwê, yande da, cendi asə angal day yêrgə gə Jesu dara gaba anju ba ha swa aba mwom di daa wala gaba bwa gwayni-yê mo. ³ Ərə Jesu wayəw abe gə əsêw mar bam di ba

⁸2.26 Yarna maana dənê Dabid duwa də way dara mapa gə chəgdəw Mārî managə magtubu dənê Samiyel də dii mən 21.1-7.

da: «So dəbə daa nare dwaregəlê!» ⁴ Me ur nare di ba da: «Wala gaba bwa gwayni-yê da, bii gə 'woo ənda ur dara ba mē alna i mani nē lade, labaa nē acne mo? Dara ba mē bəlnê gun daa, labaa ba mē 'yanaw bam mo?» Me gun mən kaw aləw gwale lê diyê bēdê. ⁵ Mwom da, Jesu cor yêrgə pad day-yê gə maṇa, me səw kaw 'yoləw dādêgəlê bēdê dara nare nē ta di dādêgə woy naṇe. Mwom da, anji wayəw abe di ba da: «Yê əsəm dodê!», me anji yê əsəw dodê. Mana gə ta-lê dog da, anji 'yo labiya. ⁶ Me nare nē Parise di dāmêgə iche, hargə kalang 'ywa nare nēnê dole gə Erod dara ba gə ha ala i man dara 'yaa gə Jesu mo?

Nare nê gərə hara 'yo Jesu

⁷ Dang bi, Jesu day gə nē woni gərsê gwale duwa hargə gər managə kuray gə bəle gə Galile bəwê. Nare naṇ paməw tarəwê. Nare nê gərə nē ta di dwaregəlê da, nē yab swa i wama gə Galile-yê, me nē yab bi da, swa i wama gə Jude-yê ⁸ me i ciri də geche də Jursalem-mê, me nē yab swa i wama gə Idume-yê, me nē yab dāng i nē swa gangêr gənê kuray gə Jurde-yê, me nē yab da, swa i ciri də Tiir me Sidō me tulbêdê-lê. Managə cendi doy mani nē Jesu algə di da, cendi haragə pad dara yara gə dərêgə.

⁹ Managə Jesu yêr narje di gərə naṇ da, anji waygə woni gərsê gwale duwa ba da: «Unən bərwa hane nəm, dara kal nare di dərbənên bēdê.» ¹⁰ Anji way yande dara managə anji dee swa nare nē mwom naṇ daa pii da, nare pad nē mwom jiga jiga ilê gəlêgə dərêgəlê da, 'yoləm dara ba gə hara səwê ib ba gə bəlbə səw. ¹¹ Managə nare nē dundi dē acne algə kaw ba gə yêr Jesu mwom da, dundi də acne di nogəgə me cendi piy gubərêgə dodê dərêwê me sojə marjagə daa way ba: «Əjəm, mē i Māĩĩ gorəndəw!» ¹² Me anji ərəṇ dundi də acne əmdə waya gə nare ba i Māĩĩ gorəndəw di bam.

Jesu anjər paja duwa nê mwaj dii sər

(Matiyê 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Dang, Jesu nagə ha kura-lê. Anji 'ogə nare nê anji ur ba gərsənê gwale duwa, me cendi hara səwê. ¹⁴ Mwom da, anji anjər nare nê mwaj dii sər bi managə kwandagə dwaregəlê. Anji 'ogəgə ba i paja duwa. Anji anjər nare nê mwaj dii sər ta di dara ba ina i gandəw, me dan baa ha kəjəgə dara waya gə Nō də lade dənê Mārī duwa, ¹⁵ me baa ha 'yagə dwana də idə 'ywara dundi də acne bam me ca. ¹⁶ Yarna, nare nê mwaj dii sər nê ta di sumdəgə, i ta: Simō gə Jesu 'ogəw Piyer, ¹⁷ me Jak day gə chendəw gə Jā, nê i Jebede dəndaw me Jesu 'ogəgə «Bwanerje», gəndəw də biyə da, way i ba da: «nare nê wun ya ərənê gənê Mārī duwa de», me ¹⁸ Andəre, me Pilib, me Bartelemi, me Matiyê, me Toma, me Jak gənê Alpe gorəndəw, me Tade, me Simō gə i gun gə ur dara nare nê Juwib ba damna gə dədəgə me bəlnê sədəgə cendi me ca, ¹⁹ me Juda Iskariyod gaba 'yaa Jesu woni marənde duwa əsəragəlê me ca.

Jesu al giyə i gə dwana dənê wi mo?

(Matiyê 12.22-32; Luk 11.15-23; 12.10)

²⁰ Targən dāng da, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa cwara hara ulay. Nare nan dāng bi hara dayar gandəw. Me Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa 'yo bərmê gaba wama mani nê wama bəddê. ²¹ Managə Jesu waraw ba gə dwaya yande da, cendi waya anji ba cor meyendə i bam dəm, me cendi swa daa hara dara walaw gə dwana hara nəm ulay.

²² Ərə, nare nê mən nê woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa swa managə Jursalem. Cendi gəra way ba da: «Sidan^h ilê

^h**3.22** *Sidan* Managə magtubu dənê Mārī duwa də gə jangədə pii gə bii gə gərek da, gə jangəw i «Belsebil» mana gə ka-lê. Nare nê Juwib 'ogə Sidan gə bii day dāng «Belsebil».

Jesu səwê, i tandi də i dundi də acne geche day me 'yaw dwana də idə 'ywara dundi də acne bam.» ²³ Mwom da, Jesu 'ogə woni gəlê bii gə 'woo nê ta di, me anji waygə gwale gə diri: «I man me Sidan ha 'ywara sədə dərə bam gang tug mo? ²⁴ Wala gə nare nê lew də dwāṛī-yê mən jarna say gə sədəgə day gang da, dwāṛī də ta di ha 'ya lê bēdê. ²⁵ Me managə nare nê ciri dware-lê mən damna dara jara say gə sədəgə day da, ciri də ta di ha 'ya lê bēdê. ²⁶ Me Sidan jarna gə sədə dərə gang, labaa yinê sədə daa mən bēdê da, dwana dərə ha 'ya lē nan mo? Bēdê. Dwana dərə ha 'yaṇa i bam bəṛiṇ.

²⁷ «Managə gun urnê ba gandəna managə gun gaba dwanaⁱ kərê duwa-lê me ba chēbə mani duwa nê 'ywa pad bam da, ladni duwa da, anji magdə gun gaba dwana di dodê, do me, anji ha neyama gaba chaba mani duwa nê 'ywa nê kərê ta di bam pad sən. ²⁸ I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw dāng bi: Māṛī i ib dara kala dusəw həlala nare acna day gə jiga jiga dəwê le, me acna day gə cadəbə gə Māṛī kaw, anji ha kala dusəw həlala lē diyê me ca, ²⁹ me gun gə cadəbəna i Dundi dənê Māṛī duwa da, Māṛī ha kala dusəw həlala acna duwa gə ta di dəwê bēdê. Gun gə ta di acna duwa di wor ilê dəwê gə dərīṇ bəṛiṇ.»

³⁰ Jesu waygə woni gəlê bii gə 'woo yande i dara cendi waya ba anji ba i gə dundi də acne lē səwê.

ⁱ3.27 *gun gaba dwana* Jesu way gwale gə diri gə ta di dara gəlêgə nare ba əndê Sidan dodê, me ta di me, anji neyem 'ywara gə nare dundi də acne bam sədəgəlê. Anji wayna gwale gənê gun gaba dwana da, anji way i dara Sidan, me aba magdaw dodê me chaba gun gaba dwana mani duwa bam me da, i anju gə Jesu səw duwa gang. Jesu ilê ala i mani nê Māṛī biyəw gə bii pii ba alnagə di, yarna Esayi 49.24-26.

Jesu iw me chamraw me

(Matyê 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Targəŋ ɖang da, Jesu iw me chamraw me haragə gəra ciri də Jesu ilê. Cendi ɖəbə iche me giyəw gun managə kərê ba 'wagəŋaw. ³² Nare naŋ dam ilê gandəw, me gə wayəw: «Yêr, im me chamram me ilê iche, cendi urəmme.» ³³ Me Jesu cogə lê diyê ba da: «I wi me i in, i nê wi me i chamran mo?»

³⁴ Mwom da, anji kal səw yêr nare nê dam liwəw daa ta di bam, me way ba da: «In me chamran me, i ka. ³⁵ Êw, gun gə woy woy gə alna mani nê Mārī dusəw urgə da, anji me i chen, me i chidən, me i in me ca.»

Gwale gə diri gənê aba chêê swagê duwa

4

(Matyê 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Targəŋ da, Jesu so ilê gəlêgə nare gwale gənê Mārī duwa ɖang bi kuray gə bəle gə Galile bəwê. Narje 'yarbar naŋe managə tuləwê. Yande mwom da, anji kal səw nagə bərwa dalawê dama lê me ɖəbê nəm nimi-yê. Me narje nê pad da, dam day kuray di bəwê wayni-yê. ² Me Jesu di gəlêgə nare mani naŋ gə gwale gə diri. Me managə gəlê duwa gə ka-lê da, anji waygə ba da: ³ «Dwayna ladə! Abe mən so ha managə daga duwa-lê dara chêê gə swagê duwa. ⁴ Managə anji ilê chəgdê swagê di lê da, swagê nê yab da bor day managə bərmê dugdəwê, me dirbi gəra təgəgə chəgdəgə bam car. ⁵⁻⁶ Nê yab ɖang da bor day managə gəndara-lê. Cendi gandə daa kalang, me 'yo bərmê gaba bwa sabragə hara dodê cog bêdê dara səŋa də lade di yengəle. Yande da, managə dawa urə da, cendi woy bam kiyaw. ⁷ Nê yab ɖang da bor day mana gə chemde nê jimdi dwaregəlê. Swagê di gandə daa ladə məndagə. Me ərə hura gənê chemde di so naŋ mwom da, yə swagê di daa swamama əmgə gandagə dədêgə də idə naa nəm di bam. ⁸ Swagê dərêgə nê yab ɖang bor day managə səŋa də

lade-yê. Cendi gandə jor ladə me naa dərêgə me ca. Swagê nê ta di dədəgəlê mən da, dərêgə 'yarbar nañe. Nê mən al dərêgə neyem gəniñ subu, nê mən dāng al dərêgə neyem gəniñ kubi, nê mən dāng bi al dərêgə neyem aru.» ⁹ Me Jesu waygə dāng bi da: «Kal gun gə sumdêw woni dwaya gwale inalê da, kaləw a dwayna ladə!»

¹⁰ Ərə Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa nê mwaj dii sər me nare nê yab nê ilê hara gandəw sən di gərgə bam tulın-yê ched da, cendi so ur Jesu ba da: «I dara na me mê gəlgə nare gwale gənê Māñi duwa gə gwale gə diri ba mo?» ¹¹ Me Jesu cogə lê diyê waygə ba da: «'Yeni da, Māñi gəlōng gwale səw gə budəlê dara lama duwa gə dwāñi di dēm, me nare woni kala dusərêgə dwāñi dənê Māñi duwa dədə bəddê da, nê gəlgə mani pad di i gə gwale gə diri. ¹² Ta di me i mani nê aba cəmê Māñi bəw jangə nəm gə gwale day pii managə Magtubu dənê Māñi-yê, me yala alal nəm. Anji way ba da:

*«Mani nê cendi yêrgə gə dərêgə kaw,
neyem yaragə ladə bəddê,
me nê cendi doy gwale day kaw,
neyem 'wacnagə ladə bəddê me ca.
I yande me cendi ha 'ywa gə bərmê
gaba cwara nəm Māñi səwê bəddê,
me Māñi kaw ha kala dusəw həlala
acnə day dəwê bəddê me ca.»*

Gwale gə diri gənê aba chêê swagê di gəndəw

(Matiyê 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Me Jesu waygə dāng bi ba da: «Gwale gə diri gə nê wayang gandəw dara aba chêê swagê di da, anê 'wacnana gəndəw bəddê sən da, gwale gə diri gə dāng gə nê ha wayang

^j4.12 Esayi 6.9-10

gandəw da, anê ha 'wacnaw mənang kaw mo? ¹⁴ Dwayna! Aba chêê swagê di da, i aba waya gwale gənê Mārî duwa. ¹⁵ Swagê dərêgə nê bor managə bərmê dugdəwê da, wun i ya nare nê doy gwale gənê Mārî duwa məndagə, me ərə Sidan hara kalang bii gwale gə cendi dwayaw di bam dusərêgəlê.

¹⁶ «Swagê dərêgə nê bor managə gəndara-lê di da, i nare nê doy gwale gənê Mārî duwa, cendi yəw gə sii 'ywala məndagə, ¹⁷ me gwale di bo sabəraw dusərêgəlê bêdê. Yande da, managə wamani 'ywanagə, labaa nare gəlnêgə dərêgə dara gwale gənê Mārî duwa mwom da, cendi so kalang gən gwale gənê Mārî duwa di bam.

¹⁸ «Swagê dərêgə nê bor mana gə chemde nê jimdi dwaregəlê di da, i nare nê doy gwale gənê Mārî duwa di me, ¹⁹ ərə cendi ərəm managə wamani gə jiga jiga gə sənə dədə ka dəwê, cendi kanjə 'ywa gə sənə dədə ka, i mani nê pəgən puu, me cendi kal ərme day managə mani nê dāng dāng dədəgəlê me ca. I yande me ərme gə pad gə cendi ərme di da, yə gwale gənê Mārî gə dusərêgəlê di daa swamama əmgə ala gandəw giyə bam.

²⁰ «Swagê nê bor sənə də lade-yê da, i nare nê doy gwale gənê Mārî duwa me gaməw dusərêgəlê ladə dem dem me al gandəw giyə me ca. Cendi da, wun ya swagê dədəgə nê mən nê al dərêgə neyem gəniṇ subu de, labaa nê dāng nê al dərêgə neyem gəniṇ kubi de, labaa nê dāng bi nê al dərêgə neyem aru de me ca.»

Gwale gə diri gənê lamba dərə

(Luk 8.16-18)

²¹ Jesu waygə nare dāng bi ba da: «Gun unê lamba də duwa gərêr lê da, i dara əbêdə mani dədə bêdê, labaa i dara chêdə managə solbê gəndêgəlê mo? Bêdê. Me bag da, i dara chêdə mani dədəgəlê daa dara kal acnana mana bam. ²² I ya ta de di

me ca, mani pad nê budêlê di da, gə ha yaragə daa pəden-yê, me mani nê nare ur kwandagə ba 'wacnana bêdê kaw, Mâri ha gəlêgə daa pəden-yê. ²³ Gun gə sumdêw woni dwaya gwale inalê da, kal a dwayna.»

²⁴ Me Jesu waygə gwale dāng bi ba da: «Asəna angal dan ladəle managə mani pad nê nê wayang gwale day di dədêgêlê. Gə ha 'yang mani wunê ya dan nê anê 'yagə kwandang ta de, me gə ha 'yang lê diyê dāng bi me ca. ²⁵ Yande da, gun gə yinê gwale gənê Mâri duwa di alna gandəw giyê da, Mâri ha 'yaw 'wacna gə gwale duwa lê diyê bi. Me gun gə yinê gwale di alna gandəw giyê bêdê da, gə bani gə anji dwayaw ta di kaw, gə ha biyêw bam.»

Dwârî dənê Mâri duwa wun i ya na de mo?

²⁶ Jesu waygə nare gwale dāng bi ba da: «Dwârî dənê Mâri duwa da, wun i ya gun mən baa gəsə gə swagê duwa managə daga duwa-lê ta de. ²⁷ Mwom da, anji ina i nuni gə changa, labaa damna bəra gə dawa kaw, swagê dərêgə di gandə daa me jor me dəban 'wacna duwa. ²⁸ I sənə me al giyê dərə gaba ganda swagê dərêgə di daa, me jor nəm di me tandi. Me swagê di gandə gə dədêgə naa nəm gə dərêgə managə dədêgêlê. ²⁹ Me managə swagê di dərêgə naa dəm da, gun gaba gəsê swagê di u kuṙang kalang me ha dara nîlêgə dəm, dara wala day gaba nîlê di neyemme dəm.»

Gwale gə diri gənê mutardə dərêw

(Matiyê 13.31-32; Luk 13.18-19)

³⁰ Jesu waygə nare gwale dāng bi ba da: «Dwârî dənê Mâri duwa da, ba dê ərmêng gandədə ya na de mo? Labaa, ba dê wayang gwale dərə də ərməw gə gwale gə diri gə woy mo?

³¹ Dwǎǎĩ dənê Mǎǎĩ duwa, wun i ya habda gə mutardə^k dərêw de. Dərêw di i ɓani hiɲe hiɲe ɗoy kwandaw habde nê caga ka dərêgə bam pad. ³² Me managə gə gəsənê dərêw dodê da, gandə daa me jor gədə habda gə naɲ ɗoy habde nê gəndêgə wor nê gə ɗəlbəgə dara hangda gə bəra di bam pad. Anji agdə gangəraw naɲ me 'ya dun naɲ də dirbi kaw ɗangərə ciri day dam lê me ca.»

³³ Jesu waygə nare gwale gənê Mǎǎĩ duwa gə gwale gə diri naɲ yande. Anji waygə gwale di yande bor gə dwana day də idə 'wacɲa. ³⁴ Gə nare nê gərə pad da, anji gəl gwale gənê Mǎǎĩ duwa gə gwale gə diri baa baa, me managə anji inê məndagə gə woni gərsê gwale duwa da, anji biygə gwale gə diri di gəndəw daa.

Jesu dwana duwa ɗoy gale gə geche bam

(Matiyê 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Wala gə ta-lê dog, gə turgə pəram da, Jesu waygə woni gərsê gwale duwa ba da: «Cilangənandə kuray gə ɓəle, hanandə dugdəw də alê ta-lê!» ³⁶ Managə cendi so kal nare nê gərə di dodê ɗəm da, woni gərsê gwale gənê Jesu duwa di 'oy bərwa gə Jesu dam lê di ha gandəw. Bərwa nê ɗang kaw ilê haralê gandagə me ca.

³⁷ Bam da, gale gə geche biyara kalang, u nimi bo bərwa dalawê, wor hiɲe dara 'wanaw da. ³⁸ Me Jesu di da, i duwa i nuni bərwa widəwê cilangə dəw daa. Nəma woni gərsê Jesu gwale duwa di nuw daa me wayəw da: «Aba gəlɛnin mani, dê ilê marangê da, nam dusəm bêdê mo?» ³⁹ Mwom da, Jesu so daa, ərəɲ gale me waygə nimi nê kuray-yê di me ba da: «Hwaynale! Dəbənê dodê!» Mana gə ta-lê da, gale ɗəbə dodê

^k4.31 *mutardə* Habda gə gə 'ogəw «mutardə» da, i habda gə nare nê Juwib ɗəlbəw managə yiga day dalawê dara hangda gə bəra. Dərêw da, i ɓani ɓani yande, me habda səw da, jore bor ya gimdere de.

dæg, me mana həlal kajaj. ⁴⁰ Jesu waygə woni gərsê gwale duwa da: «Anê laŋ yande dana mo? Anê kal dusêrng Măĩ dăwê bêdê sən mo?» ⁴¹ Cendi laŋa algə naŋ, cor urbə sədêgə: «Gun gə ta di i wi me gale day gə nimi nê kuray-yê kaw doy gwale bəwê mo?»

Jesu dwana duwa dɔy dundi də acŋe bam

5

(Matiyê 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Ərə Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa gərgə managə kuray gə bəle gə Galile dugdəw də alê ta-lê, i wama gə Gerasa-lê. ² Me managə Jesu chə dodê bərwa dalawê da, abe mən gə dundi də acŋe widəbəw swa managə munəni-yê hara 'yo Jesu. ³ Abe gə ta di, ciri duwa də dama i managə munəni-yê. Gun mən kaw neyem magdaw dodê bêdê. Gə sul kaw, gə neyem magdaw dodê bêdê. ⁴ Gə wala wala gə bow kaya-kaya gədawê me sul əsawê me kaw, anji agdəgə bam. Ərə gun gə dang gə neyem yêw biyêw bəw dodê, ilê bêdê. ⁵ Gə changa me gə dawa me anji kədəbêr munəni-yê me kura dədê, me dosbə səw jarbe gə gəlale me sojbə ruru me ca.

⁶ Anji yara Jesu haralê hən da, wada gəra piy gubərêw dodê dərêwê. ⁷⁻⁸ Mwom da, Jesu waydə dundi də acŋe ba da: «Dəm bam abe di səwê!» Me dundi də acŋe di soy marjadə daa naŋ: «Əjəm, Jesu gə Măĩ gaba dama mani dədêgəlê pad gorəndəw, mê ur i na sənê mo? Nê wayəm gə Măĩ suməw: Gələn dərən bêdê!» ⁹ Mwom da, Jesu urdə ba da: «Gə 'ogi man mo?» Tandi wayəw: «Gə 'ogən <Gərê>, dara nê gərənin naŋe.» ¹⁰ Me tandi mərgəw Jesu dara ba 'ywarnagə bwanagə hən bêdê.

¹¹ Mana gə ta-lê di, gochêng gəmêr ilê wamalê kura tuldəlê. ¹² Dundi də acŋe di wayəw Jesu da: «Kalin nê hanin gochêng nê ta di sədêgəlê.» ¹³ Jesu waygə ba hana. Ərə cendi dəm bam abe səwê, ha bwara gochêng sədêgəlê. Gochêng bərin daa

kura tulɔəlê hir, wa bor managə kura-yê, chê nimi gəmaj gəmaj marbə bam. Gochêng di neyem i ya dubu sər de.

¹⁴ Nare woni gama gochêng di wada hara ciri də gechide-yê me də dine-yê me waygə nare gwale gə ta di, ərə nare di wada dara yara mani nê alal di. ¹⁵ Managə cendi gəra Jesu tuləwê ib da, yêr abe gə dundi də acne widəbəw nan pii di dam lê dodê, dərêw biyêr dodê, hurê barge səwê, me cor laṇa algə. ¹⁶ Nare woni yara mani nê al abe me gochêng me gə dərêgə da, kəbəgə kwandagə gwale di, ¹⁷ ərə cendi mərgəw Jesu ba hana kalnagə sənə day di.

¹⁸ Managə Jesu nagə dam bərwa-lê dara hara dəm da, abe gə widəbə pii di amsəw ba kalnaw ba ha gandəw. ¹⁹ Me Jesu əməw hara gandəw bam me wayəw da: «Cor, ha ulay dəma-lê 'ywa wəram me waygə mani nê Aba ciri gə Măĩ al gandəm me nagəni dəma də anji yêr di me.» ²⁰ Mwom da, abe di cor ha waya mani nê Jesu al gandəw managə wama gə gə 'ogəw «Ciri də mwaj» dalawê, ərə nare dam yêr kêmê duwa.

Jesu dwana duwa dɔy mwom me made me bam

(Matiyê 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Managə Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa cwaragə bi gə bərwa gəra managə kuray gə bəle dugdəw də ka-lê bi da, nare nan dayar gandəw bi managə kuray di bəwê. ²² Mwom da, abe mən gə gə 'ogəw Jayrus, anji i geche gənê kulə gaba amsa Măĩ gənê nare nê Juwib day, swa hara. Me managə anji bo dərêw ca yêr Jesu da, anji əndər dodê dərêwê ²³ me mərgəw nəm ba da: «Hare də! Hare də! Durmən womêr nanə, ilê dara mara le. Hare, mē ha bwadə əsam dədê dara kal də 'ywana labiya me də damna nəm bəra.» ²⁴ Me Jesu so ha gə abe di. Nare nan bow ha gandəw me dəmdəw pəgəṇ mad mad managə haralê di.

²⁵ Managə nare nê gərə nê ta di dwaregəlê da, deme mən də bare ha sêdê neyem aliya mwaj dii sər kaw ilê me. ²⁶ Tandi hoy sêdê nan managə harba gə dogtêr sêdêgəlê, meyendə əsêdê bam pad kaw, 'yo labiya bêdê. Ərə, bare di cor ha sêdê nan bi. ²⁷⁻²⁸ Me managə deme di doy gwale gə gə way dara Jesu mwom da, tandi waya dusêdêlê ba da: «Dee nê bəlî nê i barge duwa mərə kaw, nê ha 'ywa i labiya.» Yande da, deme di hara gə nîlanga Jesu tarêwê nare dwaregəlê bəl gə Jesu barge duwa. ²⁹ Mana gə ta-lê dog, bare hara duwa di dêbê dodê me ca. Tandi kaw 'ocn dog dara ba də 'yo i labiya dêm. ³⁰ Me mana gə ta-lê dog da, Jesu kaw 'ocn dara dwana duwa də yab ba gandê yaa bam. Ərə anji co dərêw tarêwê bi yêr gə nare di me urgê ba da: «I wi me bəl barge ni mo?» ³¹ Me woni gərsê gwale duwa cow lê diyê wayêw ba da: «Mê yêr nare di gərə nanê, cendi dêm dêr gandêm daa pêgên mad mad ta me, mê ur aba bəlê m d'ang tug mo?» ³² Me Jesu kal sêw 'wunbê tulbêw dara gaa baa yêr gə gun gaba bəlêw di. ³³ Ərə deme də idê bəlêw di, laŋa aldê¹, sêdê sêdêdê daa tag tag, dara tandi 'ocn mani nê yala alal gandêdê di, me tandi hara əndêr dodê Jesu dərêwê me wayêw gwale dərə sêw daa pad. ³⁴ Me ərə anji waydê ba da: «Chidên ni, dê kala dusi dênê yande da, dê 'yo bəlê dêm. Ha labiya, mwom diya di kaw kaliye dêm.»

³⁵ Managə Jesu ilê wayadê deme di gwale di lê sên da, nare nê yab swa kərê nê Jayrus-lê, me cendi wayêw Jayrus ba da:

¹5.33 Managə pama gə bii gə 'woo gənê Moyis lê da, nare nê Juwib day-yê da, deme wala dərə gaba yê bare-yê baa baa, labaa mwom gə bare hana sêdê da, deme di acnê nare nê Juwib dərêgəlê (Lebitik 15.19-30). Bii gə 'woo way ba da: Gun gə deme də ta di bəlî nê sêw da, anji kaw cor gə acnê me ca. I dara yande me deme neyem gaba ganda iche hara gə kwandadê bêdê managə bare ha nəm sêdê sên. I dara yande me managə maana də ka di lê da, deme di, algê mani nê tandi dee neyem gaba alagê bêdê ta di: Tandi hurêr nare dwaregəlê me ha bəlê nəm gə gun gə urê dərə ta di. I ya ta di me laŋa aldê nəm nanê.

«Durmêṃ di mare dēm. Hoy Aba gəlêṃnin mani di haralê pêgəṃ bêdê.» ³⁶ Me Jesu doy gwale day di com, me anji wayəw Jayrus ba da: «Kal ala laṇa dī me kal dusəm mən dənê.»

³⁷ Me managə Jesu so dara hara kərê nê Jayrus-lê da, anji əmgə nare nê dee bwaw di hara gandəw bam, me kal i nê Piyer me Jak day gə chendəw gə Jă me mərə ha gandəw.

³⁸ Managə cendi hara yala managə ciri dənê Jayrus-lê dēm da, Jesu 'yo nare nê mən ilê nulêlê, me nê yab da ilê swaja wuyu me. ³⁹ Anji gandə ha kərê me waygə nare ba da: «I dana me anê nul naṇ yande mo? Dwe də more di mare bêdê, me tandi i i nuni.» ⁴⁰ Managə nare ba gə doy gwale gənê Jesu duwa gə ta di da, cendi aləw mîng. Mwom da, anji 'yor nare nê gərə di bam iche, me wol dwe di abadə day gə idə me woni gərsê gwale duwa nê subu di me mərə, ha gandəw. Anji gandə managə dwe di gəndədêlê. ⁴¹ Anji yə dwe di əsədə me waydə ba da: *Talita kum!* Gəndəw də biyê way ba da: *Dwe də more, nê wayi: So daa!* ⁴² Mana gə ta-lê dog, dwe di so ha daa. Dwe di, aliya dərə i mwaj dii sər. Ərə, nare pad nê ilê me yêr mani nê daṇa nê Jesu algə di da, laṇa algə naṇe, me cendi dərbə yêr kêmê duwa. ⁴³ Me Jesu kaw yêgdə sumdêgə naṇe dara cendi ba cəmnêw gun mani nê baa algə ka di daa bêdê. Me anji waygə dang ba: «'Yanadə dwe di mani nê wama.»

Nare nê Najared gəṇ Jesu gwale duwa bam

6

(*Matîyê 13.53-58; Luk 4.16-30*)

¹ Targəṇ dang da, Jesu swa kala ciri də Kapernom bam me hara gərə managə Najared, i ciri də tanga anji əsêr lê bag. Woni gərsê gwale duwa kaw bwaw yala gandəw me ca. ² Me managə wala gaba bwa gwayni-yê da, anji ha managə kulə gaba amsa Mărî-yê me kal səw gəlgə nare gwale gənê Mărî duwa. Nare naṇ nê doy gwale duwa di da, gwale di 'yagə ərmê naṇ, me cendi way ba da: «I wi me gəlêw duwa mani nê

ta di pad yande mo? 'Wacna duwa gə mani di da, i man yande mo? Anji 'ywaw i woy mo? Dwana duwa də idə ala mani nê dana nê ta di da, 'ywadə duwa i woy yande bara? ³ Bag da, anji tanga i aba pəlbê habde gaa bêdê mo? Anji i Mari gorəndədə, anji i nê Jak day gə Jose chandragə, me nê Juda day gə Simō di chandragə, me chamraw nê namde kaw ilê ganandə ka.» I dara yande di me nare nê Najared di gəñ nəm gaba kala gə dusərêgə managə Jesu dəwê bam. ⁴ I ta di me anji waygə nəm ba da: «Gun gaba cəmê Mārī bəw da, i nare nê dang mərə me aləw horəmbê cendi. Me waraw duwa gang nê dam gandəw ciri dədê mən, labaa chamraw duwa gang nê dam gandəw kərê mən kaw, aləw horəmbê bêdê bag.» ⁵ I dara yande me Jesu bogə əsaw i nare nê woməre nê yab dədêgəlê mərə me sogə nəm daa mwom day-yê, me anji neyem gaba ala gə mani nê dana nê dang managə Najared bêdê. ⁶ Me anji ərəm nañe dara nare gəñ gaba kala gə dusərêgə managə dəwê bam.

Jesu kəjə paja duwa nê mwaj dii sər

(Matiyê 10.1,5-15; Luk 9.1-6)

Dang bi da, Jesu so ha ciri də dine nê managə Najared tulbêdêlê baa baa dara gəlêgə nare mani. ⁷ Me wala mən da, anji 'waga paja duwa nê mwaj dii sər di səwê me anji so kəjəgə sêdêgə sər sər dara cendi ba hana asənagə nare berni. Anji 'yagə dwana də idə 'ywara gə dundi də acne bam me ca. ⁸ Anji waygə ba da: «Unê mani nê wama əsərangê bêdê, unê sag gaba hara məjəni-yê bêdê, unê gursə əsərangê bêdê. Me unê i cilang əsərangê ⁹ me hurna gəbande gədrangê. Me barge da, layna i mən mən mərə.» ¹⁰ Anji waygə dang bi dara mani nê cendi ba hana alnagə: «Ciri də mən də yinêng gə dwani kərê dərə-lê da, cəmnê daa hana managə ciri də dangê bêdê, me damna lê managə ciri də ta-lê jang bədəna gə wala gaba

swa kala gə mana gə ta di neyamna nəm ba. ¹¹ Me managə ciri də anê dəmnê lê me nare dərə urnêng bêdê me gənnê dwaya gə gwale dan bam me da, swana daa, hana pii, kalna ciri də ta di me bwabnagə nare dərə usəsə gə gədrangê bwana gə dodê. Managə anê alnagə nare di yande da, cendi ha 'wacna dara Măĩ səw ba 'yoləw dădêgəlê bêdê.»

¹² Mwom da, paja nê nê Jesu duwa di bəriŋ cêgədə ha me ha wayagə nare ba kalna acna day di bam me ba hane 'ywana Măĩ dəm. ¹³ Cendi 'yorgə nare dundi də acne naŋ bam me cendi bəlbəgə nare nê woməre naŋ swani sădêgəlê me sogə nəm daa mwom day-yê sən.

Gwale gənê made dənê Jă Batis duwa

(Matiyê 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Wala gə ta-lê da, Jesu suməw 'ogə naŋe managə nare bədêgəlê. Yande da, dole gə gə 'ogəw Erod Antipas kaw doy gwale gənê Jesu duwa di me. Nare nê mən da way ba: «I Jă gaba ala gə nare batem di me ba dəmê daa nare nê mare dwaregəlê anju. I dara yande di me anji i gə dwana də idə ala gə mani nê daŋa nê ta di.» ¹⁵ Nare nê yab da way ba i aba cəmê Măĩ bəw gə pii gə gə 'ogəw Eli, me nare nê yab dāng da way ba i aba cəmê Măĩ bəw mən gə wun ya woni cəmê Măĩ bəw nê pii di de. ¹⁶ Managə Erod ba doy yande da, anji way duwa ba da: «I Jă Batis gə tanga nê saw dəw 'yêw bam ka di, me dəmê daa nare nê mare dwaregəlê anju.»

¹⁷⁻¹⁸ I sədə, Erod tanga yə Jă asəw dange. Anji giy nare yəw magdəw asəw dangeyê dara gwale gənê deme də gə 'ogədə Erodıyad, də Erod chêbədə chendəw gə Pilib-lê di. Yande da, Jă di wajəw Erod di le baa baa ba da: «Əjəm da, bii ənda gə 'woo-lê da, dee mē neyem gaba chaba gə chendəm diyamo di bêdê.» I dara yande me Erod magdə gə Jă asəw nəm dange-yê.

¹⁹ Me Erodıyad di kaw, dusədə womdə naŋe managə Jă dəwê.

Tandi ələwe me ur ba də 'yêwe me ca. Me tandi 'yo bərmê gaba 'yaw di bêdê sən ²⁰ dara Erod di kaw wor yəw Jā di jaweye sən. Anji 'ocn̄ dara Jā ba i gun gə təba Māṛi dərêwê, me ba i aba kəbê Māṛi bəw gə bərmê duwa me ca. I ta di me anji aləw gə mani mən tenene dāng bêdê di. Me managə Erod di ba dwayna gwale managə Jā bəwê da, anji 'ocn̄ mani mən nê ha ala bêdê. Yande pad kaw Jā gwale duwa di 'yoləw Erod di le.

²¹ Me wala mən da, Erodıyad di 'yo bərmê gaba 'yaa gə Jā di. I wala gaba ala sii 'ywala gə yaa gənê Erod duwa-lê. Anji dōrbə mani nê wama dara 'yagə nare nê anji 'wagagə di. Anji 'waga i nare nê gechide nê ciri duwa dədê, me gechide nê nê asəngar day me nare nê ladəbe nê Galile me ca. ²² Mwom da, dwe də more də i Erodıyad durmêdê gandə managə kulə gə cendi dam lê di, me tandi n̄rê nare dərêgəlê. N̄ra dərə di 'yolgə nê Erod day gə nare pad nê dam ilê wama gandəw mani di le. Dara yande da, Erod so waydə dwe də more di ba da: «Wayən daa mani nê dərêy urgə, me nê ha 'yay gandagə.»

²³ Dəng bi, anji sərgədə səw ba da: «Nê ha 'yay mani nê də ha urên di le, inam i dwāṛi ni tuldə kaw, nê ha sawa 'yaye.»

²⁴ Dwe də more di dəmê iche, me gərə waydə idə ba da: «Nê urnêw i na mo?» Idə di codə lê diyê ba da: «Urəw Jā gaba alagə nare batem di dəw.» ²⁵ Me dwe də more cwara bi kalang managə dole di səwê, me tandi wayəw ba da: «Nê ur ba mē sawnan Jā gaba ala batem di dəw asənan managə subura-lê 'yanan caga caga ka.» ²⁶ Əṛə, dole di səw mar bam ledede, me anji neyem gaba əmêdê mani nê tandi urəw di bam bêdê, dara anji dee sərgədə i səw managə nare dərêgəlê. ²⁷ Mana gə ta-lê dog, anji wayəw asəngar gə mən ba hana sawnaw Jā dəw hane nəm. Mwom da, asəngar di so ha managə kulə gə dangeyê sawa Jā di dəw ²⁸ asa managə subura-lê me 'woo hara nəm 'yadə dwe də more di, dwe də more di yə dii di asəngar əsêwê me cəm 'yadə idə. ²⁹ Targən̄ dāng da, woni gərsê gwale

gənê Jă duwa di dwaya gwale di yande me cendi swa hara u kumbə dənê Jă duwa di ha nəm asa munə-lê.

Jesu 'yagə nare nê dubu jii mani nê wama

(Matiyê 14.13-21; Luk 9.10-17; Jă 6.1-14)

³⁰ Managə paja nê nê Jesu duwa cwara day gə biyê gaba asa berni-yê da, cendi dayar managə Jesu səwê ilê wayaw mani nê ba gə alagə me mani nê ba gə gəlêgə nare di me pad daa.

³¹ Me mana gə ka-lê da, nare nê so cendi sədêgəlê ka kaw ilê haralê nañe, me nê hara dara 'ywagə kaw gərə nañe, me əmgə bərmê gaba wama gə mani bam me ca. Mwom da, ərə Jesu waygə woni gərsê gwale duwa ba da: «'Yeni, hane, dê harang bam mənandə, me anê ha bwa gwayni lê hiñe me.» ³² Mwom da, cendi nagə managə bərwa dalawê, cendi mərə, me cilangəgə kuray gə bəle dara ba gə ha nəm bam hiñe məndagə. ³³ Me nare nañ yêrgə hara lê me 'ocnəgə com me ca. Yande da, nare nañ nê ciri-yê pad wa gə gədragə yaa Jesu day gə nê paja duwa di dərêgəlê managə cendi ilê haralê di.

³⁴ Managə Jesu ba chêê dodê bərwa-lê da, anji yêr nare nê gərə ilê mana gə ta-lê dəm. Me Jesu yêr nare di năgəni day, dara cendi wun ya dəmênje nê aba gamagə ilê bêdê ta de, me anji gəlgə mani nañe.

³⁵ Managə dawa ilê pagaralê dəm da, woni gərsê gwale duwa di hara tuləwê ib me wayəw ba da: «Dawa di yala pagare dəm. Mana gə ka-lê di kaw, i bam. ³⁶ Yande da, kal nare di daa dəm, kalgə gə hana managə ciri də dine-yê labaa də gechide-yê də i tulbêndə-lê ka di gə hana kəlnê mani nê wama gə wamna.» ³⁷ Me ərə Jesu di waygə ba da: «Yande da, 'yanagə nare di mani nê wama 'yeni.» Me cendi cow lê diyê bi ba da: «Me gaa nê hanin kəlê mapa i gə gursə də idə ala gə giyê wala aru sər ka di, me nê 'yagənin gə wom nəm mo?» ³⁸ Jesu waygə bi ba da: «Anê i gə mapa əndi na ilê mo? Hana, yarna.» Cendi

yêr me cow wayəw lê diyê ba da: «Nê inin gə mapa jii me goche sər me ilê.»

³⁹ Yande mwom da, Jesu waygə woni gərsê gwale duwa ba da: «Waynagə nare nê pad ta di, kalgə gə sabarna dodê jiga jiga me gə damna dodê managə chemde nê bəra nê i ta di dədəgəlê.» ⁴⁰ Mwom da, nare di sabar dam dodê sədəgə neyem aru me gəniñ jii me. ⁴¹ Me Jesu di, lay mapa gə jii di me goche nê sər di me əsêwê me u dərêw daa me piy gə bəw lê diyê. Mwom da, anji bəlbə mapa di dodê, me 'yagə woni gərsê gwale duwa dara ba 'yanagə nare di. Anji əsgə woni gərsê gwale duwa goche nê sər lê diyê. Ərə, cendi əsgə nare nê gərə di mapa di me goche di me wom. ⁴² Nare nê gərə nê pad ta di wom mapa gə ta di gə goche di êbdə, ⁴³ me mapa di me goche di me wor bəl dodê. Mapa di gə goche nê wor dodê di, gə laygə 'wonbə kərange mwaj dii sər bi. ⁴⁴ Me nare nê woni wama mapa di me goche di me dwaregəlê da, abje neyem dubu jii.

Jesu ha managə nimi dədəgəlê

(Matiyê 14.22-23; Jā 6.15-21)

⁴⁵ Mana gə ta-lê dog da, Jesu waygə woni gərsê gwale duwa gə dwana ba nagəna managə bərwa-lê me ba cilangəna kuray gə bəle di daa, me ba hana dərêwê alê, kuray dugdəw də ta-lê də əjə ciri də Bedsada. Dawa də ta di-lê kaw, baa ha cagəda nare nê gərə nê ta di i daa dəm. ⁴⁶ Me anji cəgədə nare di daa, me kal səw ha naga hara daa kuṛa-lê dara amsa gə Māṛī.

⁴⁷ Managə mana ba urīñ dəm da, woni gərsê gwale duwa da, yalagə gə bərwa di i managə kuray don duwa-lê dēñ sən. Me Jesu duwa da, wara i mənaw mana gə daa wayni-yê sən.

⁴⁸ Anji yêr woni gərsê gwale duwa di 'waya gə bərwa di womgə nañe dara gale di wada hara əjəgəle. Mana gə ta-lê da, gə manapər da, Jesu swa hara chêê kuray-ê di me ha gə

gədaw nimi dədəgəlê əjəgə nəm. Me managə anji ilê dara cilanga woni gərsê gwale duwa di lê da, cendi yêrəw hara gə nimi dədəgəlê di. ⁴⁹⁻⁵⁰ Cendi pad yêrəw yande me ərəm gaa ba i dundi me ba hara tandi. Laṇa algə naṇe me cendi sojə ruṛu. Mwom da, Jesu di waygə daa kalang ba da: «Yinê sədêng wayna, i əndi! Laṇna bêdê!» ⁵¹ Anji nagə bərwa di-lê, dam dodê managə tulêgəlê, me gale di dərbə dodê. Mwom da, woni gərsê gwale duwa di, ərəmdə naṇe. ⁵² I dara cendi 'ocn mani nê Jesu dee alagə pii əsê gə mapa lê di gəndêgə bêdê sən. Cendi gən 'wacna gə mani gəndêgə bam.

Jesu so nare nê woməre daa

(Matiyê 14.34-36)

⁵³ Managə Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa cilangəgə kuray gə bəle di bam dēm da, cendi yala i managə wama gə Genejared-lê. Cendi dōndə bərwa di gawsəni-yê. ⁵⁴ Me managə ba gə chəgdə dodê managə bərwa-lê da, nare nê wama gə ta-lê di 'ocn Jesu di com. ⁵⁵ Me ərə nare di bərin wa ha managə ciri də wama gə ta-lê baa baa. Mana pad gə nare dwayna Jesu ba yala lê da, gə layəw nare nê woməre gə gəsabe day nê 'yaa hara nəm. ⁵⁶ Managə ciri də gechide-yê labaa də dine-yê labaa də bani cwan cwan-yê də Jesu ha lê baa baa da, nare layəw nare nê woməre bow gandagə dərêwê mana gaba dayara-lê me mərgəw ba kalna nare nê woməre di ba bəlnê i barge duwa bəw mərə. Me nare pad nê bəlbəw da, cendi 'yo labiya.

7 I mani nê woy me com gun gə acne Mārx dərêwê di mo?

(Matiyê 15.1-20)

¹ Nare nê gə 'ogəgə Parise me nê yab dāng woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa, cendi swa managə ciri də geche də Jursalem-mê, hara gəra dam Jesu tuləwê. ² Me cendi yêr woni

gərsê gwale gənê Jesu duwa nê yab wom mani gə əsəragə nê acne. Əsəragə nê acne, gəndəw də biyê da i: cendi wom mani dəban wiya gə əsəragə bam ladə ya hada dənê nare nê Juwib ba də ərəm nəm de. ³ Bag da, nare nê Parise di me nare nê ḏang pad nê Juwib di me da, ləndə i hada dənê mwagəragə nê pii di le, i dara yande me cendi wi əsəragə bam ladəle do me wom gə mani sən. ⁴ Managə cendi swanay sug-lê kaw, cendi sabə sədêgə bam ya te hada day-yê de do me wom mani sən. Cendi ləngə mani nañ nê ḏang nê ala nê hada day-yê di le, ya wiya day gə mani woni wama mani me woni chaa mani me ta de. ⁵ I yande di me, nare nê Parise me woni gəlê bii gə 'woo di me ur gə Jesu ba da: «I dara na me woni gərsê gwale dəma di al mani nê wundêr gə hada dənê mwagərandə bêdê yande mo? Cendi wom mani gə əsəragə nê acne bərin, dana mo?» ⁶ Ərə Jesu cogə lê diyê ba da: «'Yeni nare nê gwale 'yol bədêngə, me dusəring də korgən i jiga nê ga! Esayi tanga jangə gwale gə Măĩ wayəw dara darang pii di da, i sədə 'yang. Anji way ba da:

*«Nare nê ta di alən horəmbê i gə bədêgə mərə,
me dusəringə də korgən da, i jiga gandən.*

⁷ *Cendi gəlgə kwandagə i gwale gənê nare day mərə.
I dara yande me hərwən day di
i mani nê pəgəñ yande yag.»^m*

⁸ Jesu waygə bi ba da: «'Yeni da, anê kala bii gə 'woo gənê Măĩ duwa bam, me anê dam managə hada dənê nare day-yê.

⁹ Əw, anê 'yo bərmê gaba gənê gə bii gə 'woo gənê Măĩ duwa bam bərin dara gama gə hada dan! ¹⁰ Ərmənê ladəle! Moyis way managə bii gə 'woo-lê ba da: «Algə nê abam day gə im horəmbêⁿ, anji way ḏang bi ba da: «Gun gə cadəbəna abəw labaa

^m7.7 Esayi (Esaie) 29.13

ⁿ7.10 Kərarə gə daa (Exode) 20.12, Deteronom 5.16

iw da, ur i 'yaa bam.^{o 11} Me 'yeni, anê gəlgə dan nare ba neyamna gaba wayagə abragə labaa idêgə ba da: «Mani nê əsənê nê dee nê 'yang dara ba nê wanangê di, nê u bən 'yaw i Māṛī *korban* dəm, gəndəw də biyê i sarga.»¹² Yande da, anê kalgə nare bərmê gaba ala dwani gə abragə bêdê me gə idêgə bêdê me.¹³ Yande bi kaw, anê yə hada dan ladə me anê meyendə gə gwale gənê Māṛī duwa bam. Me anê al mani nan dāng nê acne nê wun yande bi.»

¹⁴ Əṛə, Jesu di 'waga nare nê gəre di səwê bi me waygə ba da: «'Yeni nê pad ka diya, kalna sumdêng ladə me 'wacnana gwale ni gə nê ilê wayang gandəw lê ka di gəndəw!¹⁵ Mani mən tenene nê swa iche me gandə ha gun səwê me cow gə acne Māṛī dərêwê da, ilê bêdê bəriṇ. Me i mani nê swa gun dusəw də korgəṇ-yê me i woni cwaw gə acne Māṛī dərêwê cendi.¹⁶ Kal gun gə sumdêw woni dwaya gwale inalê da, kaləw a dwayna!»

¹⁷ Bam mwom da, Jesu so kal nare nê gəre di dəm me ha ulay. Me woni gərsê gwale duwa cor urəw gwale gə diri gə anji dee wayaw caga ka di gəndəw.¹⁸ Me anji waygə ba da: «'Yeni kaw, anê i woni 'wacna mani gəndêgə bêdê yande me mo? Mani nê swa iche me gandə ha gun səwê da, neyem cwa gun gə ta di gə acne Māṛī dərêwê bêdê. Anê 'ocn yande bêdê ba?¹⁹ Mani nê ta di gandə ha i managə gun dusəwê bêdê, me cendi gandə ha i nudêwê, me dāng bi da, cendi gandə ha i bam mana gaba 'wada-lê.» Yande da, Jesu way daa ba mani mən tenene nê wama nê co gun gədəw gə acne Māṛī dərêwê da, ilê bêdê.²⁰ Me anji waygə dāng bi ba da: «I mani nê swa gun dusəw də korgəṇ-yê me i woni cwaw gə acne Māṛī dərêwê.²¹ I managə gun dusəw də korgəṇ-yê me ərmê pad gə acne gə i ka di swa-lê: delme də idə kanja abje labaa namde, miini, 'yaa gə gun gə urê dəma,²² 'ya gə gun diyamo, labaa

^o7.10 Kərara gə daa (Exode) 21.17, Lebitik 20.9

jam tərêw, urê gə mani nañ, dusi də acñe, kojəgê də idə lama mana, ala gə mani nê al jawe, haarni, widəru, 'waga gə sii, ala gə mani dəban ərmê gə gəndêgə. ²³ Acña pad gə ta di swa i gun dusəw də korgəñ-yê me cow nəm gun gə acñe managə Māñĩ dərêwê di.»

Deme də i Juwib bêdê me Jesu wadê lâ

(Matiyê 15.21-28)

²⁴ Dang da, Jesu swa daa kala mana gə pii di bam me hara yala i managə wama gə Tiir-ê. Anji gandə ha kərê managə ciri də mən-lê me ur dara nare ba 'wacñana hara duwa gə kərê di bêdê. Me nare di 'ocñ com dara anju ba yaalê kərê. ²⁵ Yande da, deme mən də durmêdê dundi də acñe gəldə dərêdê dwaya gwale duwa me tandi swa kalang hara əndər dodê Jesu dərêwê. ²⁶ Deme də ta di i Juwib bêdê, gə yêdê i managə Siri də i managə wama gə Penisi-yê. Tandi amsə Jesu dara ba 'ywarnadə durmêdê dundi də acñe bam sêdê. ²⁷ Jesu codê lâ diyê gə gwale gə diri waydê ba da: «Kal dine woni ciri gə wom mapa day êbdê ladê, dara laya gə mapa gənê dine day 'yagə grade bam da, ladê bêdê.» ²⁸ Ərə deme di wayəw ba da: «Aba ciri ni, bag da, grade di wom i mapa gə bolbêr dine əsəragêlê bor dodê tabêl gəndədêlê.» ²⁹ Anji waydê bi ba da: «Dara gwale diya gə ta di da, dundi də acñe di gandə bam durmêy di sêdê dêm. Hale ulay diya-lê dêm!» ³⁰ Deme di so ha ulay me gəra ha 'ywa durmêdê di ilê dodê solbê-lê me, dundi də acñe di kaw gandə bam sêdê dêm me ca.

Jesu so gun gə dıgərə daa

³¹ Dang kaw, Jesu so daa kal wama gə Tiir bam. Anji ha gandə gə Sidō dêdê me cilangê gə wama gə gə 'ogəw «Ciri də mwaj» dêwê. Me anji ha nəm əjə kuray gə bəle gə Galile-yê sən. ³² Mana gə ta-lê da, nare 'wow Jesu abe mən gə dıgərə gə

way gwale ladə bəđđə hara nəm. Me nare di amsə Jesu ba da: «Asə əsəm dəwə!» ³³ Jesu wol abe di ha nəm bam hiñe nare nê gəre di tulêgəlê. Anji hurê dunəw ka me kam managə sumdêwê, dang da bəsə lade dunəwê me bəl gə abe di dilesəw gə dunəw də lade ilê di. ³⁴ Mwom da, anji u dərêw yêr gə siyaya gə daa, me bii goche me wayəw abe di ba da: «*Epata!*»; gəndəw də biyê ba da: «Təñêr bam!» ³⁵ Mana gə ta-lê dog da, abe di sumdêw tənêr bam, dilesəw kaw awrar daa, me anji cor way gwale ladə pərang me ca. ³⁶ Mana gə ta-lê da, Jesu yêgdə nare pad nê ilê di sumdêgə ba hana cəmnêw gun daa bəđđə paa paa. Me managə anji wajəgə yande kaw, cendi ha cəmêgə kwandagə daa pii pii com, ³⁷ dara mani nê anji algə ka di da, 'yagə ərmê gə geche nañe bəriñ. Yande da, cendi way ba da: «Mani duwa pad nê anji algə da, i nê lade nañe. Anji təngə nare nê đugəre sumdêgə bam me, nare nê məm bəđđəgə daa me ca!»

8

Jesu 'yagə nare nê dubu wodə mani nê wama

(*Matiyê 15.32-39*)

¹⁻² Wala mən dang bi da, nare nê gəre nañ dang dayar Jesu tuləwê. Cendi al i wala subu gəndəw me mani day nê wama 'yeñ bam. Mwom da, Jesu 'ogə woni gərsê gwale duwa di səwê me waygə ba da: «Dərên 'yêngənnə dara nare nê gəre nê ka di. Cendi i gandən laba wala subu pad, mani day nê wama ilê bəđđə. ³ Me nê kalnagə cwarna bi gə cherni yande da, cendi ha gabdara i bam bərmê-lê. Nê yab dwaɾagəlê da, swa i hêñ.» ⁴ Mwom da, woni gərsê gwale duwa di cow lê diyê ba da: «Me caga da, đê harang 'ywa mapa di i woy mana gə bam ka di me đê harang 'yagə gə ha wama əbdê nəm di mo?» ⁵ Jesu di cor urgə ba da: «Caga da, anê i gə mapa əndi ilê mo?» Cendi wayəw ba da: «Mapa wurgəsubu ilê.»

⁶ Yande mwom da, Jesu waygə nare di: «Damna dodê, səna dədə!» Anji lay mapa gə wurgəsubu di daa əsəwê, me aləw Māĩ doche lê diyê, do me bolbə mapa di dodê, me u mapa di 'yagə woni gərsê gwale duwa di dara ba əsənəgə nare di. Me woni gərsê gwale duwa di yə mapa Jesu əsəwê me əsgə nare nê gərə di. ⁷ Goche nê dine kaw ilê bani, me Jesu lay goche di me pii bəw dədəgəlê me waygə woni gərsê gwale duwa di ba da: «Əsənəgə nare di goche nê ta di lê diyê me ca!» ⁸ Nare nê gərə nê ta di wom mapa gə ta di gə goche di əbdê me ərə gəndəgə wor bəl dodê bi. Woni gərsê gwale duwa di laya mapa me goche me nê wor dodê 'wonbə kərange wurgəsubu bi. ⁹ Nare nê woni wama mapa gə goche nê ta di, i nare dubu wodə. I yande do me Jesu di kalgə nare di cəgədə ha nəm ulay day-yê sə. ¹⁰ Ərə, anji day gə nê woni gərsê gwale duwa di nagagə dam bərwa-lê me hargə nəm managə wama gə Dalmanuta-lê.

Nare nê Parise ur Jesu ba alnagə mani nê daŋa

(Matiyê 16.1-4)

¹¹ Me nare nê gə 'ogəgə Parise hara 'yo Jesu me gagə gandəw gwale gaba gərsəw. Cendi urəw ba da: «Alnin mani nê daŋa mən nê gəl dara i Māĩ me giyəm anju!» ¹² Mwom da, Jesu bo goche gə geche me anji waygə ba da: «I dara na me nare nê caga di urən mani nê daŋa mo? I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw dāng bi: Cendi ha yara mani mən nê daŋa nê urgə di bədə.» ¹³ Me ərə Jesu so kal nare nê Parise di bam. Me anji day gə nê woni gərsê gwale duwa di hargə naga bərwa-lê bi me hargə nəm kuray dugdəw də alê ta-lê.

Gwale gənê lebər gənê nare nê Parise day

(Matiyê 16.5-12)

¹⁴ Me woni gərsê gwale gənê Jesu duwa nəmê laya gə mapa naŋ əsəragəlê bam, cendi 'woo i mapa mən mərə asalê bərwa di-lê. ¹⁵ Jesu duwa da, waygə dara mani nê cendi ba alnagə: «Dwayna, asəna angal dan ladəle dara lebər gənê nare nê Parise day me gənê dole gə Erod duwa me ca!» ¹⁶ Yande da, cendi wajə bulê day-yê gaa anji ba way i dara mapa day ba ilê bêdê di mo? ¹⁷ Jesu 'ocŋ ərmê day di com me waygə ba da: «I dana me anê wajə bulê danê ba anê i gə mapa ilê bêdê di mo? Anê wor 'wacŋa mani gəndêgə sən mo? Dədənŋ woye fa? I dana me anê gən 'wacŋa gə mani gəndêgə bam yande mo? ¹⁸ Dərêng ilê me anê yêrgə mani bêdê yande mo? Sumdêng ilê me anê doy gə gwale bêdê, dana mo? Dusərêng gwong daa managə mani-yê bêdê mo? ¹⁹ Ərmənê: Pii, managə nê bəlba mapa gə jii me nê əsêgə nare nê dubu jii di me gəndəw wara dodê, anê laya gəndəw də wara dodê 'wanba kərange əndi na mo?» Cendi wayəw ba: «I mwaj dii sər.» ²⁰ «Me managə nê bəlba mapa gə wurgəsubu dodê me nê əsêgə nare nê dubu wodə di me gəndəw wara dodê da, anê laya gəndəw də wara dodê di 'wanba kərange əndi na mo?» Cendi way ba: «I wurgəsubu.» ²¹ Anji waygə ba da: «Mani nê ta di gəndêgə di, anê 'ocŋ bêdê hurêg sən mo?»

Jesu so abe gə dərêw buu daa

²² Managə Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa hargə gər managə Bedsada mwom da, nare walaw abe mən gə dərêw buu hara nəm, me cendi amsəw dara anji ba bəlŋêw gə əsêw. ²³ Mwom da, Jesu yə abe gə dərêw buu di əsêw, woləw ha nəm ciri gogər dərə-lê, me anji bəsəw lade managə dərêwê me bo əsaw dəwê me urəw ba da: «Gaa mê yêr mani mo?» ²⁴ Me abe gə dərêw buu di tiŋ dərêw daa me way ba da: «Nê yêr i

nare; nê yêrgə wun ya habde de, me ilê harbalê.» ²⁵ Jesu di cor bo əsaw abe gə dərêw buu di dərêwê dāng bi, me managə abe di tiñ dərêw bam dāng bi da, anji 'yo labiya me yêr mana ladə pərang me ca! ²⁶ Me Jesu wayəw ba da: «Cor ha ulay dəma-lê dēm, me u bərmê gə ciri də Bedsada di dədə bəddê!»

Jesu i Dole gə Māṛī biyêw gə Kris di

(Matiyê 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Mwom da, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa di sogə gandəgə dara hara managə ciri də dine nê i ciri də gə 'ogədə «Sesare dənê Pilib» tulbêdalê. Me managə bərmê-lê da, anji so ur woni gərsê gwale duwa ba da: «Caga da, nare di way ba nê i wi bağ mo?» ²⁸ Me woni gərsê gwale duwa di wayəw ba da: «Nare nê mən da, way ba mê i Jā gaba alagə nare batem; nê yab da, way day ba mê i aba cəmê Māṛī bəw gə Eli, nê yab dāng bi da way day ba mê i woni cəmê Māṛī bəw nê pii di gun day gə dāng.» ²⁹ Anji urgə dāng bi ba da: «Me 'yeni dan da, anê way ba nê i wi bağ di mo?» Ərə Piyer wayəw ba da: «Əjəm da, mê i Dole gə Māṛī biyêw gə Kris di.» ³⁰ Mwom da, Jesu yêgdə woni gərsê gwale duwa sumdêgə dara cendi ba cəmnêw gun mən gwale gə ta di daa bəddê.

Jesu day gə nê woni pama tarəw da, ha gəlê i dərīn

(Matiyê 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Dang bi da, Jesu so waygə woni gərsê gwale duwa di daa pərang ba da: «Əndi gə Gun gorəndəw di, nê ha gəlê dərīn nañe. Gechide nê nê nare nê Juwib day me gechide nê nê woni bwasa Māṛī day me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa me ha urên bəddê, cendi ha 'yan bam, me wala gə subu-lê^p da,

^p**8.31** wala gə subu-lê Nare nê Juwib asə wala da, asə i dawa. Dawa də mani alalna lê da, cendi asə i wala mən dēm. I ta di me Jesu mar gə bandradi me dēm daa munə-lê gə dəmas gə jomni da, cendi asə ba i wala subu dēm.

nê ha dәмê daa nare nê mare dwaregêlê.» ³² Managə anji waygə daa yande pərang mwom da, Piyer woləw ha nəm bam tulın-yê hiñe me ha swagdaw nəm. ³³ Me Jesu cwa dərêw yêr woni gərsê gwale duwa di me sogdəw Piyer ba da: «Ha bam ched tulənê, Sidan ga, ərmê dəma da, wundêr gə ərmê gənê Măĩr duwa bêdê, me wundêr i gə ərmê gənê nare day.»

³⁴ Ərə Jesu 'ogə nare nê gərə day gə nê woni gərsê gwale duwa səwê me waygə ba da: «Gun gə urnê baa pamna tarən da, a ərmənê dəw duwa-lê gang bêdê, me unê habda duwa gə dagəla dəwê me pamnan nəm.^q ³⁵ Gun gə urnê bəlê gə səw daa sənə dədê ka da, anji gən bəlê gaba dama gə dərêw bəriñ di bam. Me gun gə gənñê bəlê duwa gə səw sənə dədê ka bam daran əndi me dara Nō də lade di me da, anji ha 'ywa bəlê gaba dama gə dərêw bəriñ di le. ³⁶ Gun da, dee 'ywana mani nê sənə dədê ka pad le, me 'ywana bəlê gaba dama gə dərêw bəriñ bêdê da, ladni duwa ilê woy mo? ³⁷ Labaa, gun ha 'yaw Măĩr i na dara kəlê gə bəlê duwa gaba dama gə dərêw bəriñ di mo? ³⁸ Nare nê caga ka i nê acñe, me nê woni cwaw Măĩr taragə me. Gun gə woy woy gə alna jawe dara daran əndi me dara gwale ni me managə nare nê ta di dərêgêlê da, əndi gə Gun gorəndəw di kaw, sanga nê ha alaw jawe yande di me wala gə nê cwarne gə 'ywigda gənê Aban me gə Paja duwa nê daa me ca.»

9 ¹ Me anji waygə gwale gə dāng ba da: «I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw dāng bi: Nare nê yab nê ilê dwarengê caga ka di, cendi ha yara Măĩr lama duwa gə dwăĩr gə dwana di gə dərêgə do me cendi ha mara sən.»

^q8.34 *unê habda duwa gə dagəla dəwê me pamnan nəm*: Gəndəw də biyê way ba da: Gun gə ta di, kal a ina ib dara urê gə gəlê gə dəriñ me made me ca.

Jesu səw kəlangar bam

(Matîyê 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Wala kubi tarəwê da, Jesu wol Piyer me Jak me Jā me mərə, ha gandagə bam tulî-yê hine, managə kuṛa də hoy dədə bam hên gə nare. Managə cendi i məndagə kuṛa dədə mwom da, Jesu səw kəlangar bam wun jiga managə dərêgəlê.

³ Barge duwa da cor 'yogdə 'ywagda gə al laṇa naṇe me wusə kêng. Wusənani gə ta di, gun mən kaw neyem alaw səṇa dədə ka bədə. ⁴ Me jîsgə yande da, woni gərsê gwale duwa nê subu di yêr woni cəmê Mārî bəw nê pii nê Eli day gə Moyis kaw îlê waya gwale-yê gə Jesu me.

⁵ Mwom da, Piyer wayəw Jesu ba da: «Aba gəlênin mani, dê damang ka di da, ladə naṇe. Yande da, kalnin nê dāngərangnin kundi subu mana gə ka-lê di, mən ina dəma, me mən ina Moyis duwa, me mən dāng bi da ina Eli duwa me.»

⁶ Me gwale gə Piyer wayəw ta di da, anji way i gwale gə bərmê duwa bədə, dara anji day gə kwandaw di, laṇa cor algə le. ⁷ Ərə cendi yêr siyaya mugə daa kədəb, me doy gwale nəm siyaya di dalawê way ba da: «Anju gə ta di, i gorəndən, dusən urəw naṇe. Dwayna gwale bəwê!» ⁸ Mana gə ta-lê dog, woni gərsê gwale gənê Jesu duwa di, yêrbə tulbêgə, me cendi yêr gun mən gə dāng îlê bədə, me i Jesu di mən îlê gandagə.

⁹ Managə cendi îlê chê nəm dodê kuṛa-lê di da, Jesu waygə woni gərsê gwale duwa cendi ba cəmnêw gun mani nê cendi ba yaragə gə dərêgə ka di gwale day daa bədə paa paa, bəraa kal anju gə Gun gorəndəw di ba dəmnê nəm daa nare nê mare dwaregəlê ba. ¹⁰ Cendi gam gwale gə anji waygə di dusərêgəlê, me urbə i sədəgə dara gwale gə «swa gə daa managə nare nê mare dwaregəlê» di da, way ba i man mo?

¹¹ Dang da, cendi ur Jesu ba da: «Woni gəlê bii gə 'woo way ba Eli ba haralê ba do me Dole gə Mārī biyêw di hara sən^r di da, i dara na bag di mo?» ¹² Mwom da, Jesu waygə lê ba da: «I sədê, Eli di haralê ba, dara dāngəra gə mani pad gə bərmê day. Yande da, i man man me gə jangə Magtubu dənê Mārī-yê way ba Gun gorəndəw di baa ha gəlê dərīn nənē, me ba gə ha gənêw bam me mo? ¹³ Bag da, nê wayang: Eli di da, anji gəra dēm, me nare aləw mani pad nê dərêgə ur. I ta di me gwale gə gə jangəw managə Magtubu dənê Mārī-yê pii dara daraw di, yala alal nəm.»

Jesu 'yor dundi də acne bam dwe səwê

(Matiyê 17.14-20; Luk 9.37-43)

¹⁴ Managə Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa nê subu di cwaragə yala managə woni gərsê gwale duwa nê yab nê wor dodê di sədêgəlê ib da, cendi yêr nare nê gərə nan ilê gandagə liwgə daa, me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa kaw ilê gaga gwale-yê gandagə. ¹⁵ Managə nare di ba gə yêr Jesu hara yala mwom da, sədêgə 'yolgə, cendi wa kalang saw Jesu dərêw daa dara alaw gə labiya. ¹⁶ Jesu di urgə ba da: «Anê gagə gwale gə woni gərsê gwale ni da, i gwale na mo?» ¹⁷ Mwom da, gun mən nare dwaregəlê cow lê diyê ba da: «Aba gəlênin mani, nê walam gorəndən gə dundi də acne əməw waya gə gwale bam yala nəm lê. ¹⁸ Mana gə woy-yê woy-yê kaw, dundi də ta di swanaw daa, əndêw i dodê, bəw sugdäle me yidəbê sandaw me səw kaw mar bam woy pəgən kagaga me. Dee nê amsə woni gərsê gwale dəma dara ba 'ywarnaw dundi də acne də ta di bam kaw, cendi neyem 'ywaraw gandədə bəddê.» ¹⁹ Mwom da, Jesu waygə ba da: «'Yeni nare nê caga woni kala dusərêng dənê bəddê nê ga! Nê ha dama

^r9.11 Malachi 3.23.

ganang ala wala əndi na do me anê ha kala dusərêng dənê sən mo? Dusi dan də kala bəddê di, nê ha 'wodə dən bam bəraa mindi na mo? Walnan dwe di hane nəm!» ²⁰ Cendi walaw dwe di hara nəm, me managə dundi də acne di ba də bo dərêdê ca yêr Jesu da, tandi u dwe di gə dwana əndêw dodê, dwe di habdə dodê sənə dəddê, me bəw kaw sugdə me ca. ²¹ Mwom da, Jesu ur dwe di abêw ba da: «Mani nê ta di aləw i mindi na mo?» Dwe di abêw cow lê diyê ba da: «Mani di aləw i bəg managə anji wor nəm gə dənani duwa ba. ²² Dundi də ta di bugdəw managə duwa-lê me nimi-yê me ilê dara 'yaw nəm ta di. Me dee mê neyamna gaba alaw maniye da, yêr năgəni nin me waninê!» ²³ Jesu wayəw ba da: «Dana me mê way ba <dee nê neyamna> ba mo? Gun gə kalna dusəw dənê da, nê neyem alaw mani pad le.» ²⁴ Mana gə ta-lê dog da, dwe di abêw so soy marjaw daa nan way ba da: «Nê kal dusən dəmê! Me wannê, dusi ni də kala di i bani sən.»

²⁵ Managə Jesu ilê waya gwale-yê gə dwe di abêw da, nare ilê haralê dajara nan nan. Managə Jesu yêrgə yande da, anji ərən dundi də acne waydə ba da: «Dundi də idê əmêw dwe waya gə gwale bam me dwaya gə gwale bam me, i əndi me nê wayi: Dəm bam dwe di səwê, me cwaray dəwê dāng bi bəddê dəm!» ²⁶ Mwom da, dundi so soy daa nan, nongərə dwe di əndêw dodê gə dwana, do me tandi dəm bam dwe di səwê, kal dwe di wun gun gə mare. Nare nan way dwe di ba mare. ²⁷ Me Jesu yə dwe di daa gə əsêw dara ba swana daa, me anji so dəbə daa.

²⁸ Mwom da, Jesu so ha kərê. Me managə woni gərsê gwale duwa ilê gandəw kərê məndagə da, cendi urəw: «I dana me nenin da, nê neyamanin 'ywara dundi də ta di bam bəddê mo?» ²⁹ Jesu cogə lê diyê ba da: «I gə amsa gə Māṛī mərə me ba mê ha 'ywara gə dundi də ya ta de di bam gun səwê.»

Jesu way bi ba gə ha 'yaw me baa ha dəmê daa munə-lə

(Matiyê 17.22-23; Luk 9.43-45)

³⁰ Ərə, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa sogə daa kal mana gə ka di bam, me cendi ha jêê gə wama gə Galile dəwê. Me Jesu da, ur dee gun mən kaw ba 'wacnana bêdê, ³¹ dara anji ilê gəlêgə i woni gərsê gwale duwa mani. Anji waygə ba da: «Əndi gə Gun gorəndəw di da, gə ha 'yan nare nê gəsgêdê əsəragêlê. Cendi ha 'yan bam. Me managə cendi dara 'yan bam da, wala gə subu-lê^s da, nê ha dəmê daa nare nê mare dwaregêlê.» ³² Woni gərsê gwale duwa di 'ocn gwale gə ta di gəndəw bêdê, me cendi lan urêw bam.

I wi me i geche mo?

(Matiyê 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa yalagə ciri də Kapernom-mê dəm. Me managə cendi i kərê da, Jesu urgə ba da: «Dee anê gagə gwale bərmê-lê da, i gwale na mo?» ³⁴ Me cendi asəw gwale lê diyê bêdê. Bag da, managə bərmê-lê di, cendi dee gaga dara 'wacna i wi me dwaregêlê da ba i geche mo. ³⁵ Ərə Jesu kal səw dam dodê 'waga woni gərsê gwale duwa nê mwaj dii sər di səwê ib me waygə ba da: «Gun gə urnê ba gədənê geche da, kal a cwana səw gun gə i kwandaw nê pad ka di taragêlê, me aba kəjêgə me ca.» ³⁶ Ərə Jesu di wala dwe gə 'yêng chəw dwaregêlê, ərə anji yəw səwê me waygə woni gərsê gwale duwa ba da: ³⁷ «Gun gə yinê gun gə wun ya dwe gə ka di de gə dwani dara daran əndi da, anji yən i əndi. Me gun gə yinên gə dwani yande da, anji yən i əndi mərə bêdê, me yə i aba giyên di.»

^{9.31} *wala gə subu-lê* Yarna gwale gə ta di gəndəw də gə biy managə Markə 8.31 magtubu gəndədə də dodê-lê.

Aba ələndə bəddə da, i gun ənda

(Luk 9.49-50)

³⁸ Jā wayəw Jesu ba da: «Aba gələnini mani, dee nə yaranin gun mən 'ywara dundi də acne bam nare sədəgəlê gə suməm, me nə urənin dee ba nə əməwnin i ala bam, dara anji i ganandə mən bəddə.» ³⁹ Me Jesu wayəw ba da: «Əmnəw ala bam bəddə. Dara gun gə alna mani nə daña gə sumən da, anji i gun gə ha waya gwale ni gə acne kalang bəddə. ⁴⁰ Gun gə əlnəndə bəddə da, anji i gun ənda. ⁴¹ I sədə. Dwayna, nə wayang i gwale səw dāng bi: Gun gə 'yanang nimi nə chaa dara anê ba i nare nənê Kris duwa da, inam i mani-yê bani yande hiñe mərə kaw, anji ha 'ywa gwayni duwa le.»

Gəñê gə bərmê gaba ala acna bam

(Matiyê 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² «Gun gə lamna i dwe mən gaba kala dusəw dənê kwandaw dwaregəlê alnaw acna-lê da, gun gə ta di, gə manaw kuṛa də jore də nuu nañ kunəwê me gə unəw alnaw managə nimi nə kuray gə geche-yê kaw, wome bəddə səñ. ⁴³ Inê i əsəm gə mən me lamnam alnam acna-lê anju da, saw aləw bam! Hara gə mana gə bəlê gaba dama gə dərəw bəriñ-yê gə əsəm mən da, ladə nañ dōy kala gə əsam lê ca me mê ha nəm duwa də 'ywa dərə budê bam bəddə bəriñ-yê di. ⁴⁴ Mana gə ta-lê da, dañ də idə mara bəddə bəriñ də idə wama nare kumbə day ilê, me duwa də 'ywa dərə budê bam bəddə bəriñ ilê me ca. ⁴⁵ Inê i dægəlam də mən me lamnam alnam acna-lê tandi da, sawdə asədə bam! Hara gə mana gə bəlê gaba dama gə dərəw bəriñ yê gə dægəlam mən da, ladə nañ dōy kala gə gədam lê ca me gə ha asam nəm duwa də 'ywa dərə budê bam bəddə bəriñ-yê di. ⁴⁶ Mana gə ta-lê da, dañ də idə mara bəddə bəriñ də idə wama nare kumbə day ilê, me duwa də 'ywa dərə budê bam bəddə bəriñ ilê me ca. ⁴⁷ Inê i dudəm mən me lamnam alnam

acna-lê tandi da, bidə aldə bam! Hara gə ciri dənê Mārîyê gə dudəm mən da, ladə nan̄ dōy kala gə dərēm lê ca me gə ha asam nəm duwa də 'ywa dərə budê bam bêdê bərin̄ yê di.

⁴⁸ Mana gə ta-lê da, dan̄ də idə mara bêdê bərin̄ də idə wama nare kumbə day ilê, me duwa də 'ywa dərə budê bam bêdê bərin̄ ilê me ca.

⁴⁹ «Duwa ul biri marəw duwa bam gədəw gə lade. Wala kaw, gə bow wama-lê dara ba 'ywalna nəm. Yande da, Mārî asəw gun gə woy woy kaw wamani dara ba dangəṛənaw gədənəw gun gə lade me ca. ⁵⁰ Wala da, i mani nê lade nan̄e. Me managə wala di hərənga duwa meyendarna bam da, mê ha ala i man dara cwaw gə hərənga duwa gə ta di bi mo? Kal anê wun i ya wala gə 'yole de managə nare dwəragəlê, me yinê sədəng gə dwani me ca.»

Gəlê gənê Jesu dara abe day gə deme agda day gə bam

10

(Matiyê 19.1-12)

¹ Mwom da, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa di swa daa managə Kapernom dara hara managə wama gə Jude-yê me kuray gə Jurde dugdəw də alê ta-lê me ca. Mwom da, nare nan̄ gəra dayar gandəw dang bi me, an̄ji gəlgə gwale gənê Mārî duwa, ya ba al nəm pii pii de. ² Mana gə ta-lê da, nare nê gə 'ogəgə Parise hara Jesu səwê ib me urəw nəm gə gwale gaba gərsəw ba da: «Bərmê ənda gənê Mārî-yê da, abe neyem agda gə diyamo bam mo?» ³ Əṛə Jesu di kal səw urgə ba da: «Managə bii gə 'woo-lê da, Moyis wayang ba man mo?» ⁴ Cendi cow lê diyê ba da: «An̄ji kalnin bərmê ba abe gə urnê 'ywara gə diyamo bam bərin̄ da, kal an̄ju ba jangənədə magtubu də idə 'ywaradə 'ywanadə əsədəlê me, an̄ju ba agdəna gandədə sən̄.»^t ⁵ Əṛə Jesu waygə ba da: «I dara dədəng

^t10.4 Deteronom 24.1.

wayni dëra me Moyis kalang anê al nəm yande ta di. ⁶ Me managë Mārī dii gë mani pad gëndêgë da, *anji asë i abe me deme me.* ^{u 7} I dara yande me abe ha swa kala abêw day gë iw bam, ha bamara nəm gë diyamo me, ⁸ cendi gëdë ya gun mən tenene de.^v Yande da, cendi i nare sër bêdê me cor i gun mən tenene dëm. ⁹ Yande da, kal gun agdëna mani nê Mārī daygë daa mən di bam bêdê.»

¹⁰ Targëñ da, managë Jesu igë kërê gë nê woni gërsê gwale duwa da, cendi urëw däng bi dara gwale gaba agda gë deme bam di. ¹¹ Jesu waygë ba da: «Gun gë ana gë diyamo bam me unê dë däng da, anji al i acña gë diyamo dë pii di. I ya anji ba i i gë jaw diyamo de. ¹² Deme kaw, dë swana gënnê tärêdë bam me unê abe gë däng da, tandi al i acña gë tärêdë gë pii di. I ya tandi ba i i gë kondëdë tärêdë de me ca.»

Jesu biygë dine busë dädêgëlê

(Matiyê 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Dang da, narje hara gë dine nê 'yêng 'yaw Jesu dara anju ba bëlbenê dädêgë me ba biynêgë gë busë. Me woni gërsê gwale gänê Jesu duwa di sogdëgë nare di lâ. ¹⁴ Managë Jesu baa yêr yande da, dusëw naw me waygë ba da: «Kalna dine di gë hane 'ywanan, ëmnêgë bam bêdê. Dara i nare nê wun ya cendi de me Mārī lam dwārī duwa dädêgëlê. ¹⁵ I sädë. Dwayna, nê wayang i gwale sëw däng bi: Gun gë kalna Mārī lamna dwārī duwa dëwê ya dwe gë 'yêng de bêdê da, anji ha ganda hara lew dë dwārī dänê Mārī-yê di bêdê.» ¹⁶ Mwom da, Jesu laygë dine nê 'yêng di yibëgë daa jorgëwê me bogë əsaw dädêgëlê me bigë gë busë.

^u**10.6** Diyê gë mani gëndêgë (Genèse) 1.27.

^v**10.8** Diyê gë mani gëndêgë (Genèse) 2.24.

Jesu day gə aba 'ywa mani

(Matiyê 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Managə Jesu əndər bərmê-lê dara hara mwom da, abe mən wada gə gidi gəra piy gubêrêw dodê dərêwê me urəw ba da: «Aba gəlênin mani gə lade, nê ha ala i man man me nê ha 'ywa nəm gə bəlê gaba dama gə dərêw bərin di mo?» ¹⁸ Jesu wayəw da: «Dana me mê 'ogən ba nê i gun gə lade mo? Gun gə lade da, i Mārî mən tenene. ¹⁹ Mê 'ocn mani nê bii gə 'woo gənê Mārî duwa waygə di com: *Ba mê ha 'yaa gun gə urê dama bêdê, ba mê ha 'ya gə jam gun diyamo bêdê. Ba mê ha miyê gun mani duwa bêdê. Ba mê ha sawaw gun gwale gə acne dəwê bêdê. Ba mê ha alaw gun mani nê acne bêdê. Ba mê ha alagə nê abam day gə im horəmbê me ca.^w*» ²⁰ Abe di wayəw da: «Aba gəlênin mani, mani nê ta di da, nê algə managə dənani ni-yê ba.»

²¹ Jesu yêrəw bəraa, me dusəw urəw nañe, me wayəw ba da: «Mani nê mən da, mê wor alagə sən. Ha ulay dəma-lê me kəl mani dəma nê 'ywa nê kərê dəma-lê bam pad me əsə gursə day 'yagə nare nê bugər. Yande me, mê ha 'ywa mani nê 'ywa daa Mārî səwê. Ərə hare pam tarən.» ²² Ərə Jesu gwale duwa gə ta di 'yoləw bêdê bərin me səw mar bam ledede me əndər ya, dara anji, mani duwa nê 'ywa di 'yarbar nañe.

²³ Jesu yêrbə woni gərsê gwale duwa nê tulbəwê di me waygə ba da: «Woni 'ywa mani da, ganda day gə managə lew də Mārî lam dwārî-yê da, wom nañe.» ²⁴ Woni gərsê gwale duwa di, dusêrêgə nagə dara gwale gə anji waygə gandəw di. Me Jesu waygə dāng bi: «Dəndan, ganda gə managə lew də Mārî lam dwārî-yê da, wom nañe. ²⁵ Jambal dəmnê libara gubə duwa-lê kaw, wom bêdê sən. Me gun gaba 'ywa mani da, ganda duwa gə managə lew də Mārî lam dwārî-yê da, wom nañ doy bam.» ²⁶ Gwale gə ta di 'yagə woni gərsê gwale gənê

^w10.19 Kərara gə daa (Exode) 20.12-16.

Jesu di ərmê nañe bi me, wajə gwale bulê day-yê ba da: «Me inam i yande da, i wi me ha neyama 'ywa bəlê di mo?» ²⁷ Jesu yêrbəgə me waygə da: «Nare da, wom dɔy dɔdêgə le, me Mārî da, wom gandəw bêdê. Mani mən nê dɔy Mārî dəw da, ilê bêdê.»

²⁸ Mwom da, Piyer wayəw da: «Me nenin da, nê kalanin mani pad bam taraninê, me nê ilênin pama tarəmê da, nin da, ha 'ya i man mo?» ²⁹ Jesu wayəw ba da: «I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw dāng bi: Gun gə kalna ciri duwa me, chamraw nê abje me nê namde me, iw me abêw me dəndaw labaa dage duwa bam daran əndi me dara Nō də lade di me da, ³⁰ gə ha bwaw gun gə ta di mani nê pad ta di lê diyê dii aru caga dama duwa gə sən̄a dɔdê ka: nê ciri, nê chamraw nê abje me nê namde me, nê igrêw me, nê dine, nê dage me ca. Gun gə ta di, ha gəlê i dərîñ me ca. Me dāñ sanga da^x, anji ha 'ywa i bəlê gaba dama gə dərêw bərîñ. ³¹ Nare nañ nê caga i nê pii cendi da, ha cwara 'ya i nê targəñ dwaregəlê, me nare nañ nê caga i targəñ da, ha cwara 'ya i nê pii dwaregəlê me ca.»

**Jesu way gwale gaba dii subu-lê ba gə ha 'yaw me baa ha dəmê
daa nare nê mare dwaregəlê**

(Matîyê 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Cendi ilê bərmê-lê dara hara Jursalem. I Jesu me ha dərêgəlê. Woni gərsê gwale duwa di ərəmdə gwale nañ me, woni pama taragə da, laña algə le. Dang da, Jesu wol woni gərsê gwale duwa nê mwaj dii sər di məndagə me ilê wayagə gwale-yê dara mani nê mərə ba ha 'yaw di. ³³ Waygə da: «Dwayna, dê ilê nagang harang i Jursalem. Managə ciri də

^x**10.30** *dāñ sanga* Ur ba gə way wala gə Mārî ha cwa daa me sən̄a me dərway.

ta-lê di me əndi gə Gun gorəndəw di, gə ha 'yan gechide nê nê woni bwasa Mārî day me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa me əsəragəlê. Cendi ha bwan gwale dənê kal ba gə 'yên nəm, me gəra ha 'yagə nare nê i Juwib bêdê əsəragəlê.

³⁴ Cendi ha alan mêng, ha bəsəbən lade sənê, ha gwaban gə bəraw me ha 'yane. Me wala gə subu-lê^y da, nê ha dəmê daa munə-lê.»

Jak day gə Jā ur Jesu mani

(*Matîyê 20.20-28*)

³⁵ Targən dāng da, nê Jak day gə Jā nê i Jebede dəndaw hara Jesu tuləwê ib me wayəw ba da: «Aba gəlênin mani, mani nê nê ilênin urêmə ta di da, nê urnin ba mê alnanin gandagə le.» ³⁶ Anji urgə ba da: «Anê ur ba nê alnang i na mo?» ³⁷ Mwom da, cendi wayəw ba da: «Dawa də mê dara dama mana dəma gə 'yogde-yê da, kalnin nê damnin gun mən əsəm gə abe-yê, me gun mən əsəm gə jele-yê me ca.» ³⁸ Me Jesu waygə da: «Mani nê anê amsəgə ta di da, anê 'ocnəgə bêdê. Gaa anê ha neyama chaa wamani gə nê ha chaw di mənang mo? Labaa gaa anê ha neyama urê gəlê gə dərîŋ gə nê ha gəlêw di mənang mo?»^z ³⁹ Cendi cow lê ba da: «Nê hanin neyama le.» Mwom da, Jesu di waygə ba da: «Êw, anê ha chaa wamani gə nê ha chaw di le, me anê ha gəlê dərîŋ gə nê ha gəlêw di le 'yang. ⁴⁰ Me dara mana dan gaba dama, gun mən əsən gə abe-yê me gə mən əsən gə jele-yê me da, nê neyem

^y**10.34** *wala gə subu-lê*: Yarna gwale gə ta di gəndəw də gə biy managə Markə 8.31 magtubu gəndədə də dodê-lê.

^z**10.38** Managə magtubu dənê Mārî duwa də gə jangədə pii gə bii gə gərek da, gə jangə mana gə ka-lê ba da: «Gaa anê ha neyama chaa mani nê kob dwaŋ-lê nê nê ha chagə əndi di mənang mo? Labaa gaa anê ha neyama ala batem də nê ha aladə əndi di mənang mo?» Mani nê kob dwaŋ-lê me batem me da, Jesu way ərəm i gə wamani gə ha 'ywaw di.

ərməng gandəw əndi bêdê. Mana gə ta di igə i nare nê Māĩ dāngəṛəgə gandəw di day.»

⁴¹ Managə woni gərsê gwale duwa nê wor mwaj di ba gə doy gwale gə ta di da, dusəṛəgə nagə nê Jak day gə Jā di dədəgəlê.

⁴² Mwom da, Jesu 'ogəgə səwê pad day-yê me waygə ba da: «Anê 'ocn com dara nare nê gə ərməgə ba gə i dolgə nê nê nare nê gəndêgə jiga jiga pad day-yê da, cendi bəl kwandagə ya ba gə i woni ciri day de. Me nare nê ladəbe kaw gəlgə kwandagə nê nare dərəgə me ca. ⁴³ Me managə bulê danê ka da, ha alala i yande bêdê. Gun gə urnê ba ina geche dan da, kal a ina aba kəjəgə kwandaw. ⁴⁴ Me gun gə urnê ba ina gə pii bulê danê anju da, kal a cwarna kwaya gənê kwandaw day pad. ⁴⁵ Yarna, əndi gə Gun gorəndəw di kaw, nê hara i dara kəjê gə nare bêdê, me nê hara i dara gədê aba kəjê gənê nare day me 'woo sən 'yadə made dara kədê gə nare nañ daa me ca.»

Jesu tənəw Bartime gə boy dərəw bam

(Matiyê 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa gəragə managə ciri də Jeriko-lê, me managə cendi gandə bam ciri də ta di-lê dara hara pii da, nare nañ ha gandagə dara bwagə. Abe gə boy mən gə gə 'ogəw Bartime, gə i Time gorəndəw, dam lê bərmê dugdəwê amsalê. ⁴⁷ Managə anji doy dara ba i Jesu gə Najared me ba yala anju da, anji so soy marjaw daa nañ ba da: «Jesu gənê dole gə Dabid mwaw, yêṛ ṇagəni ni de!» ⁴⁸ Mwom da, nare nañ sogdəw dara anji ba dechəna bəw daa. Me anji sojə marjaw daa nañ doy gə pii bam bi: «Dole gə Dabid mwaw, yêṛ ṇagəni ni de!» ⁴⁹ Mwom da, Jesu di dəbə dodê me waygə nare ba da: «'Wagənan abe gə ta di!» Nare di 'waga abe gə boy di me wayəw ba da: «Yə səm woy! So daa, anji 'ogəme.»

⁵⁰ Managə anji ba doy yande da, kal barge duwa gə geche dodê me so daa pəlam ha əjə gə Jesu. ⁵¹ Me Jesu di wayəw da:

«Mê ur ba nê alnam i na mo?» Abe gə boy di cow lê diyê ba da: «Aba gəlênin mani, tənən dərên bam. Kal nê yêr mana ya ni gə pii de.» ⁵² Jesu wayəw da: «Mê kala dusəm dənê da, mê 'yo bəlê, me hale maa dəm.» Mana gə ta-lê dog da, abe gə boy di yêr mana ya duwa gə pii de me kal səw ha gə Jesu.

11

Jesu yala managə Jursalem

(Matiyê 21.1-11; Luk 19.28-40; Jă 12.12-19)

¹ Ərə, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa chidə yala ib gə ciri də dine də Bedpage me Betani me də i ib gə ciri də geche də Jursalem di. Cendi hargə əjə kura də Olibe-yê. Mwom da, Jesu giy woni gərsê gwale duwa sər pii dərêwê, ² me waygə da: «Hana managə ciri də 'ya dərêngê ta di! Anê dara ganda lê da, anê ha 'ywa kura gə dwe gə maw gə sade dərbə lê, dii mən kaw gun wor ajilaw sən. Awrənaw daa, hane nəm 'yanan. ³ Me gun urnêng, anê ba anê al yande dana mo da, waynaw da: «I Aba ciri nin me ur anju. Anji ha cwang gandəwe kalang me ca.»

⁴ Woni gərsê gwale duwa nê sər di hargə me gəra ha 'ywa kura gə dwe di gə maw dərbə lê iche ciri bədê bərmê-lê, me cendi awrəw daa. ⁵ Narje yab nê ilê ta di urgə da: «Anê al i na yande mo? Dara na me anê awr kura di mo?» ⁶ Ərə cendi cogə gwale gə Jesu wayagə gandəw di mwom da, gə kalgə ha.

⁷ Woni gərsê gwale gənê Jesu di hara gə kura gə dwe di 'yaw. Cendi darbəw barge day tarəwê me Jesu ajil dam lê diyê. ⁸ Nare nan da darbə barge day dodê bərmê dalawê, me nê mən da, basə day baje baje nê bəra nê cendi sabagə bam ta di me. ⁹ Nare woni hara pii Jesu dərêwê me woni pama tarəw me da sojə day ruru ba da:

«Sumi gə 'waga i Mārî duwa!

Kal Aba ciri gə Mārî biynêw anju gə hara gə suməw di

busə dəwâ, biynâw busə dəwâ!^a

¹⁰ Kal Măĩĩ biynê busə dwăĩĩ də hara di dădê,
i dwăĩĩ dănê mwagranin gə Dabid duwa.

Sumi gə 'waga i Măĩĩ gə dam daa duwa.»

¹¹ Ərə Jesu yala managə Jursalem me gandə ha kulə gaba
bwasə Măĩĩ-yê. Anji yêrbə tulbêw tulbêw bam pad mwom da,
anji ha dara hara Betani gə woni gərsê gwale duwa nê mwaj
dii sər di dara dawa 'yêñe dəm.

Jesu sərgə dwaga

(Matiyê 21.18-19)

¹² Sanga dərə da, cendi so kal Betani bam da, Jesu cherni
aləw, ¹³ me anji yêr dwaga alê hêñ bajadə kubə ladə me da, ya
yara gaa yaa dərə ba ilê mo. Managə ba gərə dwaga di
gəndədêlê ib da, yêr i bajadə mərə dara i wala gənê dwaga
dərə gaba yaa bêdê sən. ¹⁴ Mwom da, Jesu sərgə dwaga di ba
da: «Caga ka da, də ha neyama yaa bêdê bərin dəm. Gunı mən
kaw ha 'ywa yaa diya wama bêdê dəm!» Me woni gərsê gwale
duwa di doy gwale gə ta di.

**Jesu 'yor woni ala kenge managə kulə gaba bwasə Măĩĩ-yê di
bam**

(Matiyê 21.12-17; Luk 19.45-48; Jă 2.13-22)

¹⁵ Ərə, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa cwara yala
Jursalem bi dəm. Jesu gandə ha kərê ciri dware də kulə gaba
bwasə Măĩĩ ilê di. Mana gə ta-lê di, anji yêr nare woni kəlê
mani bam me woni kəlê me ilê, me anji so ilê 'ywaragêlê. Anji
togdəgə woni kəlanga gursə tabəl day bam me lesəragə woni
kəlê kogêl bam gagege day bam me ca. ¹⁶ Me anji kal gun mən
kaw u mani di cilangə nəm bêdê. ¹⁷ Ərə anji ilê gəlêgə nare

^a**11.9** Diri (Psaume) 118.25-26

mani-yê me waygə ba da: «Bag da, Māṛī way gwale gə ta di managə Magtubu duwa lê ga bêdê mo? Anji way da: *«Gə ha 'waga kulə ni di ba i kulə gaba amsa Māṛī gənê nare nê gəndêgə jiga jiga pad day.»*^b Me 'yeni dan da, anê cow dan mana gaba budê gənê miidi day^c.»

¹⁸ Gechide nê nê woni bwasa Māṛī day me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa me doy gwale gə ta di me kanjə bərmê ba gə ha ala i man dara 'yaa gə Jesu mo? Cendi lanəwe dara gəlê duwa gə mani di əndêr nare di dusêrgəlê nañe.

¹⁹ Gə turgə dawa d̄wanda d̄ara-lê da, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa d̄əmgə bam ciri d̄ə Jursalem-mê di.

Dwaga d̄ə woye

(Matiyê 21.20-22)

²⁰ Sanga gə jomni d̄ara da, cendi ha p̄ədê b̄ərmê-lê me yêr dwaga d̄ə ta di dama lê, me tandi woy bam b̄əriñ ya sabradê-lê ced. ²¹ Piyer dusəw guw dara mani nê pii alal di, me wayəw Jesu da: «Aba gəlênin mani, yêr dwaga d̄ə tanga mê s̄ərgədê di cor woy bam b̄əriñ.» ²² Mwom da, Jesu way gə woni gərsê gwale duwa ba da: «Kalna dusêrng Māṛī d̄əwê! ²³ I s̄ədê. Dwayna, nê wayang i gwale s̄əw d̄ang bi: Managə gun waynadê kuṛa d̄ə ta di ba biyarna mana gə ka-lê c̄əmnê daa hana əndarna kuray gə geche dalawê, me anji gagəna gwale dusəwê b̄êdê, me kalna dusəw Māṛī d̄əwê gwale gə ta di, ba ha alale da, Māṛī ha alawe. ²⁴ I dara ta di me nê wayang n̄əm: Mani nê woy woy nê anê amsəna Māṛī dara ba alnange da, kalna dusêrng d̄əwê dara ba 'yang mani nê ta di le d̄əm, me Māṛī ha 'yang gandagə le. ²⁵ Me managə anê d̄əbənê daa dara amsa Māṛī me anê ina gə gwale lê gə gun da, kalna dusêrng h̄əlalna d̄əwê. Do me Abrang gə Māṛī gaba dama daa di kaw

^b11.17 Esayi (Esaïe) 56.7

^c11.17 *mana gaba budê gənê miidi day*: Jormi (Jérémie) 7.11.

ha kala dusəw həlala ac̣na dan dəwê me ca. ²⁶ Me anê kalna dusərêng həlalna kwandang ac̣na day dəwê bêdê da, Abrang gə Mǎrĩ gaba dama daa di kaw ha kala dusəw həlala ac̣na dan dəwê bêdê me ca.»

I wi me 'yaw Jesu bərmê me al gə mani mo?

(Matiyê 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa cwaragə hara Jursalem bi. Managə Jesu kədəbêr kərê managə ciri dwarẹ da kulə gaba bwasa Mǎrĩ di ilê di da, gechide nê nê woni bwasa Mǎrĩ day me, woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa me, gechide nê nê nare nê Juwib day nê d̄ang me, chədəbê hara Jesu səwê ib ib. ²⁸ Ərə cendi urbəw ba da: «I gə dwana gə woy me mê al gə mani nê ta di mo? I wi me 'yam bərmê ba mê alna mani nê ta di mo?» ²⁹ Jesu cogə lê diyê ba da: «Nê ha urêng gwale gə urê mən tenene ka. Cwanan lê diyê do me əndi di kaw, nê ha wayang dwana ni də nê al gə mani nê ta di sən. ³⁰ I wi me giyê Jǎ algə nare batem di mo? I Mǎrĩ, labaa i nare nê gəsgêdê mo? Cwanan lê diyê.» ³¹ Mwom da, cendi ilê wajəba gwale bulê day-yê ba da: «Dê cwanaw ənda lê diyê ba i Mǎrĩ da, an̄ji ha wayandə ba dê yêng gwale gə Jǎ wayəw di bêdê, dana mo? ³² Me dê cwanaw ənda ba i nare nê gəsgêdê mwom da, i na gaa ha əlandə mo?» Cendi langə i nare nê gəre di dara nare nê pad di ərəm dara Jǎ Batis di ba i aba cəmê Mǎrĩ bəw 'yang. ³³ Mwom da, cendi cor wayəw Jesu di da: «Nê 'oc̣n̄nin bêdê.» Me an̄ji waygə da: «Yande da, əndi di kaw, nê ha wayang dwana ni də nê al gə mani nê ta di bêdê me ca.»

12

Gwale gə diri gənə woni gama yabəra nə dusəragə acn day

(Matiyə 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Ərə Jesu so ilə wayagə gechide nənə nare nə Juwib di gwale gə diri ba da: «Abe mən yigə yabəra, me jê daga di daa, me dāngəra mana gaba chidə gə nimi duwa, mwom da, aw mana hoo daa dara dābə gamaw nəm.

Dans le livre imprimé, vous trouverez ici une illustration. Sa publication sous forme électronique n'est pas autorisée.

daga gə yabəra

Dang da, anji kalgə daga di woni ala giyə əsəragələ, me ya məjəni-yə. ² Me wala gaba cəw di neyemme dəm da, aba ciri di giy gə kwaya duwa mən ba hana 'ywana woni gama yabəra di, cendi ba junə yabəra day me 'yanaw duwa me ca. ³ Ərə cendi yə kwaya di, gobəw me 'yorəw cow bi əsəw pəgən. ⁴ Mwom da, aba ciri di giy gə kwaya gə dāng, anji gə ta di cendi gobə dəw me cadəbəw me ca. ⁵ Aba ciri giy gə gun gə dāng kaw, cendi 'yəw bam, ərə anji kəjə koy nan dāng bi kaw, cendi gobə nə yab me 'yə nə yab bam me ca. ⁶ Kwaya di, mən

kaw worəw lə bə̌də̌ də̌m. Ka da, wor i gorə̌ndə̌w mən tenene də̌m, me dusə̌w urə̌w nǎne. Me aňji giy gə̌ gandə̌w targə̌n, me way dusə̌wə̌ ba ka da, cendi ba ha lǎnə̌le də̌m. ⁷ Ə̌rə̌, woni gama yabə̌ra di wə̌jə̌ gwale bulə̌ day-yə̌ ba da: «Yanandə̌ aba 'woo də̌ba sanga di! Hane 'yanandə̌ gandə̌w bam, me də̌ba di warnandə̌ ə̌nda.» ⁸ Mwom da, cendi yə̌ gorə̌ndə̌w di 'yē̌w bam me asə̌ kumbə̌ duwa managə̌ daga gənə̌ yabə̌ra duwa di tarə̌wə̌ bam iche.»

⁹ Mana gə̌ ta-lə̌ da, Jesu ur nare woni dwaya gwale duwa ba da: «Yande da, aba ciri gənə̌ yabə̌ra di ha ala i man mo? Aňji hara gə̌ sə̌w duwa me ha 'yaa woni gama yabə̌ra nə̌ ta di bam, me ha 'woo daga di 'yagə̌ nə̌ də̌ng ə̌sə̌ragə̌lə̌. ¹⁰ Anə̌ asə̌ gwale gə̌ gə̌ jangə̌w managə̌ Magtubu də̌nə̌ Mā̌rī-yə̌ di bə̌də̌ mo? Gə̌ jangə̌ ba da:

*Kura də̌ woni awa kulə̌li gə̌ndə̌ bam di
yala gə̌də̌ kura sə̌də̌ də̌ idə̌ yə̌ kulə̌ di daa tandi.*

¹¹ *I Aba ciri gə̌ Mā̌rī me al mani nə̌ ta di,
i mani nə̌ lade nǎn nə̌ də̌y də̌də̌ng bam me Mā̌rī algə̌,
me də̌ yarang gandagə̌ gə̌ də̌rə̌ndə̌ ta di.^d*

¹² Gechide nənə̌ nare nə̌ Juwib day di 'očn com dara Jesu ba way gwale gə̌ diri gə̌ ta di i də̌də̌gə̌lə̌ cendi. Ta di me cendi kaňjə̌ bə̌rmə̌ dara yə̌ gə̌ Jesu. Me cendi lǎngə̌ i nare nə̌ gə̌rə̌ di, me borgə̌ yaa me kalə̌w dī.

Gwale gaba 'ywagaw dole lombo

(Matiyə̌ 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Targə̌n də̌ng da, gechide nənə̌ nare nə̌ Juwib day ur ba gə̌rsə̌ Jesu ba gə̌ də̌y gwale bə̌wə̌ me ba gə̌ yə̌w nə̌m. Ta di me cendi giyə̌w nare nə̌ yab nə̌ gə̌ 'ogə̌gə̌ Parise me nare nə̌ yab nənə̌ dole gə̌ Erod Antipəs duwa me. ¹⁴ Mwom da, cendi gə̌ra

^d12.11 Diri (Psaume) 118.22-23

urəw ba da: «Aba gəlênin mani, nê 'ocn̄nine dara m̄ i aba waya gwale səw dəban laṇaw gə gun, dara doləm gə nare nê ladəbe b̄d̄d̄ me ca. Me m̄ gəlgə nare gwale səw gə Mārī ur nare baalna di gə b̄rm̄ duwa. Waynin daa sən! 'Bag da, 'ywagaw gə dole gə geche gə Rom lombo da, ladəle mo?^e Dê 'yogəw ənda, labaa d̄ 'yogəw ənda b̄d̄d̄ mo?»

¹⁵ Me Jesu 'ocn̄ com dara cendi i nare woni waya gwale gə bəd̄gə m̄ra me dusər̄gə i jiga, mwom da, an̄ji waygə ba da: «I dara na me an̄ urən gwale gaba gərs̄n nəm yande mo? Unən gursə d̄ chile d̄ deniye^f m̄n, hane nəm 'yanan, nê ur ba nê ȳrd̄ le.» ¹⁶ Cendi 'wow chile di gəra nəm 'yaw mwom da, an̄ji urgə ba da: «Managə chile d̄ ka di s̄d̄ d̄, i wi d̄w me suməw me il̄ mo?» Cendi wayəw ba i dole gə geche gə Rom.

chile d̄ deniye

^e12.14 Bag da, 'ywagaw gə dole gə geche gə Rom lombo da, ladəle mo? Gwale gə ur̄ gə ka di i ya ba gə tow i Jesu boy de. An̄ji waynagə ba 'ywagagə gə nare nê Rom lombo ba ladəle da, nare nê Juwib naṇ ha əl̄we dara cendi ur ba gə dam i gə d̄d̄gə day. An̄ji waynagə 'ywaga di ba lad̄ b̄d̄d̄ da, nare n̄n̄ Erod duwa di ha wayagə nare nê Rom daa, me cendi ha ȳwe ya aba lama mana de.

^f12.15 deniye Gursə d̄ chile d̄ gə 'ogəd̄ «deniye» da, d̄ m̄n da, i gursə d̄ id̄ 'ywagaw gun m̄n giȳ duwa gə ala wala m̄n dalaw̄. I gə gursə d̄ deniye d̄ ta di me nare nê Juwib 'yogəw gə dole gə Rom lombo di.

¹⁷ Mwom da, Jesu waygə da: «Mani nê nê dole duwa da, 'yanaw dole di, me mani nê nê Māĩ duwa kaw, 'yanaw Māĩ di le me ca.» Ərə Jesu gwale duwa di 'yagə ərmə nənə.

Gwale gənə nare nê mare dəmê day gə daa managə munə-lê

(Matiyê 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Targən dāng da, nare mən nê gə 'ogəgə Saduse hara 'yo Jesu. Cendi ərəm day ba nare nê mare da, Māĩ ba ha dəmêgə daa munə-lê bêdê bərin. Me cendi ur Jesu ba da: ¹⁹ «Aba gəlênin mani, Moyis jangəndə managə bii ənda gə 'woo-lê ba abe gə unê deme me yana gandədə dwe bêdê me marna bam da, chendəw ba unê diyamo di, me ba yanaw gə chendəw gə aba mara di dine.⁸ ²⁰ Caga da, doy: Wala mən, chebni də nare wurgəsubu ilê. Chandragə gə geche u deme me mar bam dəban yaa gə dine. ²¹ Gə aba dii sər-ê u aba mara di diyamo, me anji kaw mar bam dəban yaa gandədə dine me ca. Mani nê ta di alal yande bi gə aba di subu-lê di me ²² nê wor di me ca. Chamre nê wurgəsubu di mar bam pad day-yê pad dəban yaa gə dine. Taragəlê da, deme di, wala dərə neyem, me tandi kaw mar bam me ca. ²³ Yande da, wala gə Māĩ dəmêgə nare nê mare daa munə-lê da, tandi ha 'ya i gə woy diyamo mo? Dara cendi pad day-yê tanga i tərgədə.»

²⁴ Me Jesu cogə lê diyê ba da: «'Yeni da, dədəng nol i bam. I dara anê 'ocn Magtubu dənê Māĩ di bêdê me dwana duwa di bêdê me ca. ²⁵ Yarna, dān, wala gaba dəmê daa munə-lê da, abje day gə nê namde ha laya sədəgə bêdê me cendi ha dama i ya paja nê nê Māĩ duwa nê daa de, alê daa managə Māĩ tuləwê. ²⁶ Gwale gənə nare nê mare dəmê day gə daa munə-lê da, anê asa gwale managə magtubu dənê Moyis duwa-lê di bêdê mo? Ərmənê gwale gənə habda gə dʷag dʷag gə duwa

⁸12.19 Deteronom 25.5-6

'yo dəwê di. Mana gə ta-lê di me Mārĩ wayəw Moyis ba da:
«Nê i Mārĩ gənê Abraham duwa me gənê Isak duwa me gənê Jakob duwa me ca.»^h ²⁷ Mārĩ di, i Mārĩ gənê nare nê mare day bêdêⁱ, me i gənê nare nê dam bəra day. I sədə, dədəng nol i bam bərin.»

Bii gə 'woo-lê da, gə woy me dɔy kwandaw bam pad di mo?

(Matiyê 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Aba gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa mən dɔy gwale gə cendi gagəw di, me anji yêr dara Jesu cogə lê diyê ladə me ca. Mwom da, anji chidə Jesu səwê me urəw ba da: «Managə bii ənda gə 'woo-lê da, gə woy me dɔy kwandaw bam pad di mo?» ²⁹ Ərə Jesu cow lê diyê ba da: «Bii gə 'woo gə dɔy kwandaw bam pad di me i ta: «Dwayna, 'yeni nare nê Israyel, Aba ciri gə Mārĩ di, i Mārĩ ənda. Aba ciri gə Mārĩ di i anju mən tenene. ³⁰ Mwom da, mê ha urê Aba ciri gə Mārĩ dəma gə dusəm mən, gə dundəm pad, gə ərmê dəma pad me gə dwana dəma pad me ca.» ³¹ Me targən dāng da: «Mê ha urê jam gun ya səm dəma gang de.»^k Bii gə 'woo kwandaw dwaregəlê gaba dwaya gə sər ta di bam da, ilê bêdê.»

³² Mwom da, aba gəlê bii gə 'woo wayəw Jesu ba da: «Ladə nanə, aba gəlênin mani, mê way i sədə. Aba ciri gə Mārĩ da, i anju mən tenene, gə dāng ilê bêdê. ³³ Yande da, urêw gə dusəm də mən, gə ərmê dəma pad, gə dwana dəma pad me,

^h12.26 Kərara gə daa (Exode) 3.2,6

ⁱ12.26,27 «Nê i Mārĩ gənê Abraham duwa me gənê Isak duwa me gənê Jakob duwa me ca.» Abraham me Isak me Jakob me mar bam bəgden do me Mārĩ wayəw Moyis gwale gə ta di sən. Managə Jesu way ba Mārĩ ba i gənê nare nê mare day bêdê da, ta di way i dara ba Abraham me Isak me Jakob me margə bam məndagə me da, cendi dam lê bəra.

^j12.30 Deteronom 6.4-5

^k12.31 Lebitik 19.18

urê gə jam gun ya səm dəma de me ca da, ladə dɔy ulê gə mwagna bwasa gə Māĩ bam me dɔy alaw gə Māĩ sarga də dɔng pad me di bam.» ³⁴ Jesu 'ocɲ dara an̄ji cow i gwale gə lade lê diyê mwom da, cor wayəw ba da: «Wor ib mərə mē ha kala Māĩ lama dwāĩ duwa dəmê.»

Targəɲ dɔng da, cendi laɲe, gun mən kaw neyem urêw gwale gə urê dɔng bêdê dəm.

Gwale gənê Dole gə Māĩ biyêw gə Kris day gə Dabid

(Matiyê 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Me managə Jesu ilê gəlê mani managə kərê ciri dwaɹə də kulə gaba bwasa Māĩ ilê lê da, an̄ji ur nare di ba da: «I man me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa way ba Dole gə Māĩ biyêw gə Kris di, ba i dole gə Dabid mwaw mo? ³⁶ Dabid gə səw duwa gang kaw, Dundi dənê Māĩ duwa nogə gəndəw daa me an̄ji way daa pəden-yê ba da:

«Aba ciri gə Māĩ wayəw aba ciri ni:

Hare, mē dam əsən gə abe-yê

bəraa nê ha bwam woni marande dəma dodê

gədamê baa do.»¹

³⁷ Dabid gə bəw duwa gang kaw way ba Dole gə Māĩ biyêw gə Kris di ba i aba ciri duwa. Gwale gə ta di gələndə dara Dole gə Māĩ biyêw di ba i Dabid mwaw mərə bêdê. Yande bêdê ba?»

Woni gəlê bii gə 'woo mani day nê ala

(Matiyê 23.1-36; Luk 20.45-47)

Nare nê gəɹe nan̄ ilê dwaya Jesu gwale duwa gə sii 'ywala.

³⁸ Managə gəlê duwa gə mani-yê da, an̄ji way da: «Asəna angal danne! Alna mani ya woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa

¹12.36 Diri (Psaume) 118.1

ba gə al nəm de bəddê. Cendi ur hurba gə barge gə gechide gaba sumi kədəbêr nəm me ur ba gə alnagə labiya managə gegêr-ê me. ³⁹ Cendi ur dama mana gaba sumi-yê managə kulə gaba amsa Mārî-yê, me wama gə mani-yê kaw, cendi ur i mana gaba sumi me ca. ⁴⁰ Cendi chêbê namde nê wambê mani day bam, me dāng da, cendi dēbənê dara amsa Mārî da, amsə bəraa bəraa bəraa dara gəlê gə sədêgə ba gə i nê ladəbe cendi. Me sanga da, sariya day ha wama nañe.»

Mani nê dwani nê deme də wambê dərə

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Managə kərê ciri dware də kulə gaba bwasa Mārî ilê da, mana mən gə nare hara gə gursə day al gə dwani gə Mārî ilê. Me Jesu dam co dərêw me ilê yara gə mani nê cendi ilê alagəlê di. Nare nañ woni 'ywa mani da, 'ya gursə day 'yarbar. ⁴² Ərə deme də wambê də i bugər hara dərə 'ya chile sər də neyem ala gə mani bəddê. ⁴³ Mwom da, Jesu 'ogə woni gərsê gwale duwa me waygə ba da: «I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw dāng bi: Deme də wambê də ta di 'ya mani dərə dōy nare nê pad di bam. ⁴⁴ Nê way yande dara nare di, i gursə day də wor dodê, giyê dərə ilê bəddê do me, cendi hara 'ya sən. Me tandi da, mani pad jaldəle, me cor 'ya i mani pad nê ilê kərê dərə-lê dara əsê gə sədə di bam.»

13

Kulə gaba bwasa Mārî di ha meyendara i bam

(Matiyê 24.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Managə Jesu ganda bam iche kulə gaba bwasa Mārî-yê da, aba gərsê gwale duwa gə mən wayəw ba da: «Aba gəlênin mani, yêr kuṛa də ladəbe də gechide də gə aw gə ciri də ka di de! Ciri di, gə awdə ladə nañe!» ² Ərə Jesu wayəw da: «Êw, me ciri də geche də mê yêrdə ta di, kuṛa də gə awdə nəm mən

tenene kaw, sanga ha wara lê kondədə dədê bêdê. Mani pad nê i ta di ha meyendara i bam.»

Mani nê ha alala gə woni gərsê gwale gənê Jesu duwa

(Matîyê 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Mwom da, Jesu ha dama managə kura də Olibe dədê me cwa dərêw əjə kulə gaba bwasa Mārî di. Me Piyer me Jak me Jā me Andəre me ha 'ywaw bam tulî-yê hiñe, me urəw nəm ba da: ⁴ «Waynin daa: I mindi na me mani nê ta di ha alala mo? I mani na me ha gəlênin wala day gə ba haralê di ba yala neyem dəm mo?» ⁵ Ərə Jesu waygə da: «Asna angal dan ladle! Kalna gun mən lamnang bêdê! ⁶ Nare nañ ha 'woo sumən hara nəm lê me, wi kaw ha waya ba Dole gə Mārî biyêw gə Kris di, ba i anju, me cendi ha lama nare nañ bwagə bam. ⁷ Managə anê dara dwaya gwale gənê say də tulêngê ib me, də mana gə hên-yê gwale dərə me kaw, alna laña bêdê, dara mani nê ya ta de di alala le ba, dəm da, i dərəna 'yaña dərə bêdê sən. ⁸ Nare nê wama gə mən-nê ha jara say gə kwandagə nê wama gə dāngê, me dolgə ha jara say gə kwandagə dolgə. Mana-lê jiga jiga kaw, sənə ha gəgdarale, me badgara kaw ha əndara lê ciri-yê jiga jiga me ca. Wamani gə ta di, wun i ya yaa ba jêgdə gə deme dərən nê pii-yê ta de sən.

⁹ «'Yeni di, asna angal dan ladle! Gə ha 'yang woni aa sariya nê nê nare nê Juwib day əsəragêlê, gə ha gwabang managə kulêli day woni amsa Mārî-yê, gə ha hara gandang gechide dərêgêlê me dolgə dərêgêlê me dara daran əndi. Mana gə ta-lê da, anê ha 'ya woni wayagə Nō də lade. ¹⁰ Dara wala 'yaña duwa-lê da, kal nare nê gəndêgə jiga jiga pad sənə dədê ka dwayna Nō də lade di le do. ¹¹ Me managə gə dara yibêng 'yagə woni dwana əsəragêlê da, harna sêdêng pii dara gwale gə anê ha wayaw di bêdê. Anê gərə ha waya i gwale gə Mārî ha 'yang gandəw anju, dara gwale gə ha ganda bêdêngê di da,

i gə dan gə sədêng bêdê, me i gə Dundi dənê Măĩr duwa dera.
¹² Gun chendəw duwa gang ha 'yaw woni dwana əsəragəlê dara ba 'yanaw bam. Dwe abêw duwa gang kaw ha ala yande gə dwe me ca. Dine nê yaa da, ha kədê woni marande gə waragə woni yagə, me cendi ha 'yagə woni dwana əsəragəlê dara ba 'yanagə bam. ¹³ Nare pad ha əlênge dara daran əndi, me gun gə yinê səw wayna kalna dusəw dənê bəraa 'yaŋa-lê da, Măĩr ha bəlêwe.»

Nare ha gəlê dərinq nane

(Matiyê 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ «Wala mən, anê ha yara *mani nê al əŋama woni meyanda mana bam di*^m inalê mana gə dee cendi ha 'ya lê bêdê. Kal gun gaba asa gwale gə ta di da, a 'wacŋana gəndəw ladna! Managə anê yarna mani nê al əŋama nê ta di da, kal nare nê i managə wama gə Jude-yê da, gə wana hana kura dədê. ¹⁵ Gun gə damna daa managə kulê duwa dəwê da, a chinê dodê dara laya gə mani nê ilê kulê di bêdê dəm. ¹⁶ Me gun gə inalê bam yigalê kaw, a cwarnay hane ulay dara laya gə barge duwa bêdê dəm me ca. ¹⁷ Owe namde woni gudi gudi me woni 'yagə dəndəragə năy-yê me ca da, wamani ha 'ywagə le wala gə ta-lê di! ¹⁸ Amsəna Măĩr dara kal mani nê ta di hane wala gə urni-yê bêdê. ¹⁹ Dara wala gə ta-lê da, ha 'ya i gəlê gə dərinq gə geche gə dii mən kaw gun 'yow bêdê managə bəgden gə Măĩr bo gə mani pad bəraa laba. Daŋ kaw, gəlê gə dərinq gə ya ta de ha 'yale dang bêdê bərin. ²⁰ I sədə, wala gaba gəlê gə dərinq gə ta-lê da, Aba ciri gə Măĩr di dee ərmənê me junê wala gə yab bwana bam bêdê da, gun mən gə dee ha 'ywa bəlê duwa da, ilê bêdê. Me anji ərmê dara ba ha joo wala gə yab di bam dəm dara nare nê anji anjəragə dara ba ina i duwa di.

^m13.14 *mani nê al əŋama woni meyanda mana bam di*: Yarna Daniyel 9.27

²¹ «Wala gə ta-lê da, nare ha wayang (Yarna, Dole gə Măĩ biyêw gə Kris di, i ka), labaa (Yarna, Dole gə Măĩ biyêw gə Kris di, ilê ta). Gun gə waynang yande da, yinê gwale duwa di bêdê. ²² Dara nare woni kulagə ha bəɾəŋê. Gun gə mən ha wayang Dole gə Măĩ biyêw gə Kris di, ba i anju, me i kulagə. Nê yab da ha wayang ba gə i woni cəmê Măĩ bəw, me i kulagə. Cendi ha ala mani nê daŋa me mani nê dɔy nare dədêgə bam me dara lama gə nare. Cendi 'ywana bərmê da, ha lama nare nê Măĩ anjəragə di gang me ca. ²³ Yande da, 'yeni di, asna angal dan ladle. Nê wayang daa pii dara mani pad nê haralê di dəm.»

Gun gorəndəw di cwara haralê

(Matîyê 24.29-44; Luk 21.25-33)

²⁴ «Me wala gə ta-lê da, gəlê gə dəriŋ gə ta di tarəwê da, dawa ha aa bêdê, mana ha cwara i diləm kədab me, duru kaw ha acŋa mana bêdê me, ²⁵ dechu kaw ha bwara dodê, me mani nê daa pad woni dwana kaw, ha gəgdara daa me ca. ²⁶ Mana gə ta-lê dog, nare ha yara Gun gorəndəw di chêê lê daa siyaya dalawê hara nəm dodê gə 'ywagda duwa gə naŋ me ca. ²⁷ Anji ha kəjê paja nêê Măĩ duwa nê daa mana lê pad, managə tuliŋ də jomni-yê me də turgə-lê me əsay gə abe-yê me əsay gə jele-yê me, dara daya gə nare nê anji anjəragə di dodê.»

²⁸ «Ərmənê gwale gənê dwaga dərə yarna sən. Managə gangəradə nê dine dara cwara kulaje me bajadə kubənê daa dāng me da, anê 'ocŋ dara marsəni ba i ib dəm. ²⁹ Cwara gənê Gun gorəndəw di kaw ha wunê i yande di me ca: Managə anê dara yara mani nê dee nê wayang gwale day pii di dara alala da, 'wacŋana dara Gun gorəndəw di yala lê ib dəm, anji ilê ciri bədê. ³⁰ I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw dāng bi: Mani nê pad ta di dara alala da, nare nê caga ka di ha mara bam pad pii dərêgəlê bêdê sən. ³¹ Daa me, sənə me, ha

meyandara i bam me gwale ni da, ha meyandara bam bêdê bəriṇ.

³² «Me wala gə ta di me dawa də ta di me da, gun mən kaw 'ocṇəgə bêdê. Paja nêṇê Mārî duwa nê daa kaw 'ocṇəgə bêdê, me Mārî gorəndəw kaw 'ocṇəgə bêdê me ca. I Abêw gə Mārî mən tenene me 'ocṇəgə anju. ³³ Asna angal dan ladle me damna daa dərêṅg bəra, dara dawa də ta di hara dərə da, anê 'ocṇədə bêdê.

³⁴ «Mani di ha alala wun i ya abe mən gə so ha məjêni-yê ta de. Anji kalgə koy duwa ciri di əsəragəlê me 'yagə wi kaw giyê duwa, giyê duwa, me anji wayəw aba gama ciri bədə ba damna dərêw bəra jang me ca. ³⁵ Yande da, damna dərêṅg bəra jang, dara na anê 'ocṇ dawa də aba ciri di cwara nəm di bêdê. Gaa ha 'ya gə turgə, labaa gə changa dwaṛə, labaa gəray hərdê duwa-lê, labaa gə manapər som. ³⁶ Managə anji cwarne jisgə yande da, kal anji 'ywanang 'ya gə nuni-yê bêdê.

³⁷ Gwale gə nê wayəw ka di, nê wayang i 'yeni di pad: Damna dərêṅg bəra jang!»

14

Gechide nêṇê Juwib day ur ba gə 'yê Jesu

(Matîyê 26.1-5; Luk 22.1-2; Jā 11.45-53)

¹ Wor wala sər da i wala gaba ala sii 'ywala gə kərara gə daa kwaynani-yê gənê nare nê Juwib day me gaba ala sii 'ywala gənê mapa gə dəban lebər me ca. Gechide nêṇê woni bwasa Mārî day me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa me kanjə kojəgê dara ba gə yə gə Jesu 'yêw nəm. ² Cendi way ba da: «Ladni duwa da, yinêndə gandəw wala gaba sii 'ywala-lê dēṇ bêdê, dara gaa nare di ha swa gə gwale som.»

Deme tidərəw Jesu swani dəwê

(Matiyê 26.6-13; Jā 12.1-8)

³ Mana gə ta-lê da, Jesu ilê ciri də Betani, managə kərê nê abe mən gə gə 'ogəw «Simō gaba cagəm»-mê, dara tanga pii cagəm aləwe. Me managə Jesu ilê wama mani-yê da, deme mən hara yê mərda gə albatərⁿ əsədêlê. Mərda gə ta di, swani gə lade gə habda^o gə bii 'yol nañ me kili duwa kaw wom nañ me ilê dwalən-yê. Tandi bəl mərda di bəw bam me tidərəw Jesu swani dəwê. ⁴ Ərə, nare nê mən nê ilê ta di, dusêrêgə nagəle me wəjə gwale bulê day-yê ba da: «Ta di da, ladni duwa da, i na lê mo? Tandi meyende swani gə lade di bam!

⁵ Swani gə ta di, dee gə kəlnêw bam da, gursə duwa neyem dənê aba ala giyê aliya mən dalawê. Ta di, dee dê əsgə ənda nare nê bugər gursə də ta di dēna, ladə bêdê mo?» Me cendi ilê n̄ama deme di lê.

⁶ Me Jesu waygə da: «Kalna deme di mana mən! Dana me anê jibadə mo? Mani nê tandi al dara daran əndi ta di, i giyê gə lade. ⁷ 'Yeni, nare nê bugər da, ilê gandang anê ha ala gandagə ladni gə wala wala gə dərêng ur lê sən. Me əndi da, anê ha 'ywan targən d̄ang bêdê. ⁸ Tandi al i mani nê tandi neyem alagə. Tandi tidərən swani sənê bam pii ta di, tandi d̄angər i sən pii do me gə ha mōn sən. ⁹ I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw d̄ang bi: Mana gə gə ha waya Nō də lade di lê jiga jiga sən̄a gəndədêlê pad ta di da, deme di kaw, gə ha waya gwale d̄ara le dara mani nê tandi al ta di, me nare dusêrêgə ha ərmê d̄ədê bi bi me ca.»

ⁿ14.3 *albatər*: I kuṛa də gun neyem b̄waladə bam kalang.

^o14.3 *habda*: Managə magtubu dənê Mārī duwa də gə jangədə pii gə bii gə gərek da, gə jangəw habda gə ta di suməw mana gə ka. Suməw i «nar».

Juda kəl Jesu bam

(Matiyê 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Mwom da, Juda Iskariyod gə i woni gərsê gwale gənê Jesu duwa nê mwaj dii sər gun day mən, ha wayagə gechide nê nê woni bwasa Mārî day ba ha 'yagə Jesu əsəragəlê me cendi ba yinêw. ¹¹ Managə cendi doy yande da, sədêgə 'yolgə nanê. Ərə, ərməw ba gə ha 'yaw gursə. Mwom da, Juda di kanjə bərmê gə lade kərab me ba ha 'yagə Jesu əsəragəlê.

Jesu wom mani day gə nê woni gərsê gwale duwa mən

(Matiyê 26.17-30; Luk 22.7-23; Jā 13.21-30; 1 Korentə 11.23-25)

¹² Wala gə dəriŋ nê pii-yê gənê sii 'ywala gənê mapa gə dəban lebər da, i wala gə gə 'yêgədə i gəgêrənje nê dine bosə nəm gə sii 'ywala gə kərara gə daa kwaynani-yê di. Mwom da, woni gərsê gwale gənê Jesu duwa wayəw da: «Mê ur ba nê hananin alnanin mani nê wama woni sii 'ywala di i woy me mê ha wama mo?» ¹³ Mwom da, Jesu giy woni gərsê gwale duwa nê sər pii me waygə da: «Hana managə ciri də Jursalem-mê. Gun mən hara sawa dərêng daa, go nimi gə pərəm ta di, pamna tarəw. ¹⁴ Ciri də anji gandəna hana lê da, waynaw aba ciri di ba Aba gəlêng mani way da ba i kulə gə woy-yê me baa ha wama mani nê wama woni sii 'ywala gə kərara gə daa kwaynani yê di gə nê woni gərsê gwale duwa lê di mo? ¹⁵ Managə ciri də ta di-lê da, kulə mən gə gə aw daa jaw dəwê ilê. Aba ciri di ha gəlêng gandəw. I kulə gə geche me gə dāngərə mani pad ilê dēm. I mana gə ta-lê me anê ha ala mani nê wama woni sii 'ywala di lê.»

Dans le livre imprimé, vous trouverez ici une illustration. Sa publication sous forme électronique n'est pas autorisée.

kulə gə gə aw daa jaw dəwə

¹⁶ Ərə, woni gərsə gwale gənə Jesu duwa di hargə me gərgə Jursalem di me ha 'ywa mani di ya Jesu ba waygə nəm de, me ala mani nə wama woni sii 'ywala di.

¹⁷ Gə turgə dawa d̄wanda d̄əra-lə da, Jesu hara gə nə woni gərsə gwale duwa nə mwaj dii sər di. ¹⁸ Cendi dam dodə dara mani nə wama di me ilə wamagələ mwom da, Jesu waygə da: «I sədə. Dwayna, nə wayang i gwale səw d̄ang bi: Gun mən d̄warangə ha 'yan woni marande ni əsəragələ. I 'yeni nə anə ilə wama gandən mani ta di, gun dan mən.» ¹⁹ Woni gərsə gwale duwa di, laṇa yala algə, me urbə Jesu mən mən ba da: «Gaa i əndi mo? Gaa i əndi mo?» ²⁰ Jesu waygə da: «I gun gə mən gə d̄warangə 'yeni woni gərsə gwale ni nə mwaj dii sər di gaba hura əsəw dasa-lə gandən ta di. ²¹ I sədə, əndi gə Gun gorəndəw di, nə ha marale ya Magtubu dənə Māṛi duwa ba way nəm dara daran ta de. Me anju gaba 'yan woni marande ni əsəragələ di da, wamani ha 'ywawe. Dee gə yanaw bəddə kaw, ladə d̄oy bam.»

²² Managə Jesu day gə nə woni gərsə gwale duwa ilə wama mani-yə di mwom da, Jesu u mapa me biy bəw lə diyə me

bolbə dodê me 'yagə me, anji waygə ba da: «Unê, ta di i doni gə sən.»²³ Targəŋ dang da, anji u kob də gani gənê yabəra yaa duwa ilê dwaliŋ-yê əsêwê. Anji aləw Māŋi doche me 'yagə woni gərsê gwale duwa me cendi chê pad day-yê pad.

²⁴ Mwom da, anji waygə ba da: «Ta di, i bare ni. Anji bor dodê dara nare nê gəre dədəgə. I bare gə Māŋi sərgə gə səw dara ba yə gə məlan gə nare duwa. ²⁵ I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw dang bi: Nê ha chaa gani gənê yabəra yaa duwa di bêdê, bəraa i wala gə dan nê ha chaa gə dərway i managə ciri dənê Māŋi-yê dəm.»

²⁶ Targəŋ dang da, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa tugə diri də idə bwaw Māŋi jilay. Mwom da, cendi gandəgə iche dara hara managə kuŋa də Olibe dədə.

Jesu way dara Piyer ba bəlê bəw sarni dəwê

(Matiyê 26.31-35; Luk 22.31-34; Jā 13.36-38)

²⁷ Ərə, Jesu waygə ba da: «Pad danê pad, anê ha gəŋən i bam. Nê way yande dara Māŋi way gwale me gə jangəlê Magtubu duwa-lê *ba a ha 'yaa aba gama dəmânje di i bam, me dəmânje di ba ha cagəda daa jiga jiga pad.*^p ²⁸ Ərə, wala gə nê dara dəmê daa nare nê mare dwaregəlê mwom da, nê ha hara gamangê alê wama gə Galile-yê.» ²⁹ Ərə Piyer wayəw ba da: «Kwandan nê pad ta di gənnəm bam kaw, əndi da, nê ha gəŋəm bam bêdê bəŋi.» ³⁰ Me Jesu wayəw ba da: «Doy, nê wayəm i gwale səw: Changa də laba-lê di, mê ha bəlê bəm sarni dənê ba mê 'ocnən bêdê, ba mê 'ocnən bêdê, dii subu, do me gəray ha hərdê dəw sər sən.» ³¹ Me Piyer ajmar ilê wayalê: «Nê ha bəlê bən sarni dəmê bêdê bəŋi! Inam i made kaw, nê mar i gandəm!» Me kwandaw nê pad di kaw, way day yande me ca.

^p**14.27** Jakari 13.7

Jesu amsə Māṛī managə Gedjemani

(Matıyê 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Ərə, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa hargə gərgə mana mən gə gə 'ogəw Gedjemani-yê, me anji waygə da: «'Yeni da, damna dodê mana gə ka-lê, me əndi da, nê ha alê ta dara amsa gə Māṛī.» ³³ Managə anji ha dara amsa Māṛī da, anji wol Piyer me Jak me Jā me gandəw. Ərə anji ilê nulê səwê me laṇa aləw naṇe ³⁴ me waygə ba da: «Sən mar mara gə made bəṛiṇ. Damna mana gə ka-lê di, me damna dərêṅg bəra!»

³⁵ Anji chidə ha pii hiṇe me kal səw əbêr dodê səṇa-lê, me amsə Māṛī ba ladna dərêwê da, anju ba chidənêw dawa də idə gəlê gə dərīṇ di hana nəm bam. ³⁶ Anji way da: «Baba, Aban, əjəm da, mê neyem ala mani pad. Yande da, chidən gəlê gə dərīṇ gə ta di ha nəm bam. Me al gandən mani nê dərêṁ ur əjəm, me mani nê nê urgə əndi da, ərəm dədəgəlê bêdê.»

³⁷ Ərə Jesu cwara hara 'yo woni gərsê gwale duwa nê subu di me cendi ilê 'ya nuni yê. Anji wayəw Piyer ba da: «Simō^q, mê i i nuni mo? Dawa mən dware-lê ked dimm, mê i gə dwana də idə dama dərêṁ bəra bêdê mo? ³⁸ Damna dərêṅg bəra me amsəna Māṛī dara managə mani 'ywanang da, kal lamnang bwanang acṇa-lê bêdê. Nê way yande dara gun i gə ərmê gaba ala mani nê lade, me dwana duwa də səw də idə alagə nəm di ilê bêdê.»

³⁹ Jesu chidə ha bam hiṇe bi me amsə Māṛī ya gə pii di de bi. ⁴⁰ Ərə anji cwara hara əjə woni gərsê gwale duwa di, me 'yogə ilê 'ya nuni yê. Cendi neyem dama daa dərêgə bəra bêdê me, cendi 'yo gwale mən gaba wayaw bêdê me ca.

⁴¹ Jesu chidə ha bam hiṇe gaba dii subu-lê me cwara hara bi. Anji waygə woni gərsê gwale duwa ba da: «Anê i i nuni bi me anê bo i gwayni mo? Caga da, dawa di yala neyemme dəm.

^q14.37 Simō i sumi gə dāng gənê Piyer duwa; yarna Markə 3.16.

Əndi gə Gun gorəndəw di, gə ha 'yan nare woni ala aṇa əsəragəlê. ⁴² Swana daa, hanandəle! Yarna, gun gaba 'yan woni marande ni əsəragəlê di, yala dəm.»

Gə yə Jesu

(Matiyê 26.47-56; Luk 22.47-53; Jā 18.3-12)

⁴³ Managə Jesu ilê waya gwale di-lê sən da, Juda gə i woni gərsê gwale duwa nê mwaj dii sər di gun day gə mən di, hara yala gə nare nan tarəwê. Cendi i gə sugnêne nê sore me cilangde me əsəragəlê. I gechide nê nê woni bwasa Mārî day me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa me gechide nê nê nare nê Juwib day nê dāng me giygə cendi. ⁴⁴ Juda gaba 'yagə Jesu əsəragəlê di dee wayagə woni hara yêw di le daa dəm dara mani nê baa hara ala dara gəlêgə nəm gandəw di. Anji wayagə ba da: «Gun gə nê gəra dara yêw chichəmê gajaw ya ba nê urəw nəne de da, i anji, yinêw, hana gandəw me gamnaw ladəle me ca!» ⁴⁵ Mwom da, managə cendi yala nê Jesu sədêgəlê dəm da, Juda di ha əjê Jesu təba me wayəw ba da: «Aba gəlênin mani!», do me anji yəw chəchəm nəm gə gajaw sən. ⁴⁶ Mana gə ta-lê di dog da, nare di bərin lawar Jesu dəwê me yəw nəm. ⁴⁷ Ərə aba gərsê gwale duwa gə mən di biyê sugnê duwa də chere me ajə gə kwaya gənê geche gənê gechide nê nê woni bwasa Mārî day duwa di suməw led saw al bam.

⁴⁸ Jesu di waygə woni yêw di ba da: «Anê hara gə sugnêne nê sore me cilangde me əsərangê dara yên hara nəm ya ba gə yə gə mēē de da. ⁴⁹ Əndi di, nê ilê gandang gə wala wala managə kulə gaba bwasa Mārî-yê dara gəlê gə mani kaw, anê yên bəddê. Me yên dan gə laba di da, ta di i gwale gə gə jangəw managə Magtubu dənê Mārî-yê di me yala alal anju.»

⁵⁰ Mana gə ta-lê da, woni gərsê gwale gənê Jesu di pad day-yê bərin wa ya kaləw bam.

⁵¹ Me dwe gə mache mən ilê, anji pam Jesu tarəw anju. Anji legər səw daa gə barge, me nare di yəw. ⁵² Me dwe gə mache di, awr barge gə səwê di kalgə nare di bam əsəragəlê, me anji wa daa ya nəm səw pəgəŋ.

Jesu i managə woni aa sariya nê nê Juwib day dərêgəlê

(Matiyê 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Jā 18.13-14,19-24)

⁵³ Mwom da, gə ha gə Jesu managə kərê nê geche gənê woni bwasa Mārî dayê. Managə kərê di, geche gənê gechide nê nê woni bwasa Mārî day me gechide nê nê nare nê Juwib day nê dāng me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa me dayar dama lê pad. ⁵⁴ Piyer duwa da, wara bam targəŋ hən me pam gə Jesu tarəw bəraa ha nəm kərê nê geche gənê gechide nê nê woni bwasa Mārî day di lê ba. Managə kərê di da, anji dam gə woni alaw geche gənê woni bwasa Mārî day giyê di managə duwa bədê. Cendi ilê wunê duwa lê. ⁵⁵ Gechide nê nê woni bwasa Mārî day me nare woni aa sariya nê nê Juwib day nê dāng pad me kanjə nare woni sabaw Jesu gwale bwaw dəwê gaa ba gə neyama 'ywa gwale gaba 'yaw nəm. Me cendi 'yo gwale mən bədê. ⁵⁶ I dara narje naŋ sabəw Jesu gwale gə kulagə bow dəwê, me cendi gang kaw gwale day di bor mən bədê me ca. ⁵⁷ Nê mən bəriŋ daa sabəw gwale gə kulagə me bow dəwê ba da: ⁵⁸ «Anji dee waya baa ha joo kulə gaba bwasa Mārî gə nare biyêw ta di bam, me wala subu dalawê da, ba ha biyê gə dāng daa gə i nare me ha biyêw cendi bədê. Nenin, nê dwayanin gə sumdênin nin.» ⁵⁹ Me managə waya day gə ka-lê di kaw, gwale day di bor mən bədê com.

⁶⁰ Ərə geche gənê gechide nê nê woni bwasa Mārî day di so daa nare dərêgəlê me ur gə Jesu da: «Nare di bom gwale naŋ dəmê ta dimm, mê asəgə dəma gwale lê diyê bədê mo?»

⁶¹ Kaw Jesu di dam bəw mugəmi kuṛad, wayəw gwale mən lê diyê bədê. Mwom da, ərə geche gənê gechide nê nê woni

bwasa Mǎĩ day di urəw ɗang bi ba da: «Əjəm di me mē i Dole gə Mǎĩ biyêw gə Kris di mo? Mǎĩ gə nê bownin jilay gorəndəw di mo?» ⁶² Me Jesu di cow lē diyê ba da: «Êw, i ɛndi di, me ɗaŋ anê ha yara ɛndi gə Gun gorəndəw di dama lē managə Mǎĩ gaba dwana di əsêw gə abe-yê. Dang kaw, anê ha yaran chêê lē daa siyaya dalawê hara nəm dodê.»

⁶³ Mana gə ta-lê da, geche gənê gechide nê nê woni bwasa Mǎĩ day di chêbə barge gə səwê bam me way ba da: «Dê urêng nare woni cəmêndə gwale nê ɗang bêdê dəm! ⁶⁴ Anê doy widəru gə anji cadə gə Mǎĩ ta di bêdê ba? Anê ərəm i man daraw mo?» Nare pad bow gwale dəwê, anji ba ur i 'yaa gə bam me. ⁶⁵ Nare nê mən kwandagə dwaregəlê da, bəriŋ bəsəbəw lade səwê, magdəw dərêw daa, gobəw gə əsəragə me wayəw da: «Mê ina aba cəmê Mǎĩ bəw da, waynin da: I wi me ajəm ta di mo? I wi me ajəm ta di mo?» Me woni alaw geche gənê woni bwasa Mǎĩ giyê di dəm gə Jesu iche me gobə gajaw me ca.

Piyer bəl bəw sarni Jesu dəwê

(Matiyê 26.69-75; Luk 22.56-62; Jā 18.17,25-27)

⁶⁶ Managə cendi ilê mana gaba aa sariya-lê da, Piyer duwa da, wor dodê ciri dware-lê sən. Deme mən də idə ala giyê kərê nê geche gənê gechide nê nê woni bwasa Mǎĩ dayê di gəra ⁶⁷ yêr Piyer ilê wunê duwa-lê. Mwom da, tandi yêrəw dər me wayəw ba da: «Əjəm di kaw, mē i gun gənê Jesu gə Najared di me ca!» ⁶⁸ Me Piyer bəl bəw sarni me way ba da: «Gwale gə dē wayəw ta di, nê 'ocŋ gəndəw bêdê bəriŋ.» Mwom da, ərə ganda iche gəra dəbə ciri di bədê. Mana gə ta-lê da, gəray kaw hərdə me.

⁶⁹ Ərə deme di yêrəw bi me wayəw ɗang managə nare nê ilê di dərêgəlê ba da: «Abe gə ta di i woni gərsê gwale gənê Jesu duwa gun day gə mən.» ⁷⁰ Me Piyer di bəl bəw sarni bi.

Bam yande da, nare nê ilê ta di kaw, wayəw Piyer dāng ba da: «'Yang, mē i gandagə mən, darana əjəm di kaw, mē i gun gə Galile di me.» ⁷¹ Mwom da, Piyer dēbə ilê wayagə-lê ba da: «Nê sərgə sən ba nê 'ocn̄ abe gə ta di bēdê. Nê wayna i kulagə da, kal Māṛī yinên dange.» ⁷² Mana gə ta-lê dog da, gəray hərdə dāng gaba dii sər. Əṛə, Piyer dusəw guw daa managə gwale gə Jesu wayəw gandəw pii ba da: «Managə gəray wor hərdê dəw sər sən̄ da, mē ha bəlê bəm sarni dənê dəm subu ba mē 'ocn̄ən bēdê.» Mwom da, əṛə Piyer nul gura naṇe.

15

Gə yə Jesu ha nəm 'yaw Pilad

(*Matiyê 27.1-2, 11-14; Luk 23.1-5; Jā 18.28-38*)

¹ I gə jomni corêṛê dəra me gechide nêṇê woni bwasa Māṛī day me gechide nêṇê nare nê Juwib day nê dāng me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa me woni aa sariya nêṇê nare nê Juwib day nê dāng pad me dayar ma gwale gaba 'yaa Jesu di. Mwom da, cendi yə Jesu di magdəw me ha gandəw 'yaw gə Pilad^r. ² Pilad di ur Jesu ba da: «Əjəm di me mē i dole gənê Juwib day di mo?» Jesu di cow lê diyê ba da: «I əjəm gang me mē way gwale gə ta di.» ³ Əṛə, gechide nêṇê woni bwasa Māṛī day di sabəw Jesu gwale naṇ dāng bi bow dəwê. ⁴ Me Pilad di urəw dāng bi me wayəw ba da: «Mê way gwale mən bēdê mo? Mê doy gwale gə pad gə cendi bom dəmê ta di bēdê mo?» ⁵ Me Jesu di asəgə gwale mən lê diyê bēdê. Əṛə, Pilad cor ərəm gwale dusəwê naṇe.

^r**15.1 Pilad:** Pilad i gun gə Rom me dole gə geche gə Rom chəw ba wamna nare nê Juwib.

Gə yə Jesu dara 'yaw

(Matiyê 27.15-26; Luk 23.13-25; Jā 18.39-19.16)

⁶ Managə wala gənê nare nê Juwib day gaba ala sii 'ywala gənê kərara gə daa kwaynani-yê da, Pilad to gər i gun gə dange mən daa baa baa, i gun gə dange gə nare di me ur ba gə gərnêw daa cendi. ⁷ Me wala gə ta-lê da, abe mən gə gə 'ogəw Barabas ilê dangeyê gə kwandaw mən. Cendi tanga swa gə gwale gə nare nê Rom me 'yaa nəm gə gun. ⁸ Nare nê gəre di so ha dēbê bədang dənê Pilad-lê me urəw nəm anju ba gərnêgə gun mən daa ya to anju ba al nəm pii pii ta di de. ⁹ Mwom da, Pilad di cor urgə ba da: «Anê ur ba nê gərnêng i dole gənê Juwib day di daa mo?» ¹⁰ Anji urgə yande da, i dara anji 'ocne com dara i gə dusi də halgəni me gechide nê nê woni bwasa Mārī day di ba hara gə Jesu di 'yaw nəm gandəw. ¹¹ Ərə gechide nê nê woni bwasa Mārī day di nogə nare nê gəre di gəndêgə daa, dara cendi ba wayna daa, anju ba gərnê i Barabas daa anju.

¹² Me Pilad di urgə dāng bi ba da: «Nê alna i na gə anju gə anê 'ogəw dole gənê Juwib day di mo?» ¹³ Dang bi da, cendi sojə marjagə daa nan me way ba da: «Bengəw babərwəw daa habda gə dagəla səwê! Bengəw babərwəw daa habda gə dagəla səwê!» ¹⁴ Me Pilad di urgə bi: «Bag da, anji al i na nê acne mo?» Kaw, cendi sojə marjagə daa nan nan bi ba da: «Bengəw babərwəw daa habda gə dagəla səwê! Bengəw babərwəw daa habda gə dagəla səwê!» ¹⁵ Pilad di ur dara nare sədêgə ba 'ywalnagəle mwom da, anji gərgə Barabas daa, me Jesu da, anji kal asəngar gobəw gə bəraw do me 'yagə gandəw dara ba hana bengənanaw babəranaw nəm daa habda gə dagəla səwê di sən.

Nê asəngar al Jesu mông

(Matiyê 27.27-31; Jā 19.2-3)

¹⁶ Ərə nəma nê asəngar di yə Jesu ha nəm kərê, i bəđang dənê Pilad-lê di, me cendi 'waga kwandagə asəngar nê pad di lâ. ¹⁷ Cendi dii gəniņ dara ba gə al Jesu mông. Cendi hurêw barge gə kwamge səwê ərməw ya dole de, me kuu jagwa də habde gangəragə nê jimdi hurêw dəwê me ca. ¹⁸ Mwom da, cendi dərbə ilê alaw labiya ba da: «Nê alamnin labiya, dole gənê Juwib day!» ¹⁹ Me cendi gobə dəw gə dərwa me, bəsəbəw lade səwê me, piy gubərêgə dodê dərêwê me, ajbə dərêgə dodê sənə-lê me ca. ²⁰ Managə ba gə aləw mông di 'yeñ bam dəm da, cendi nərəw barge gə kwamge di bam səwê, me hurbêw barge duwa di səwê. Ərə cendi dəm gandəw iche dara bəngəw bəbərəw daa habda gə dagəla səwê.

Gə bəngəw bəbərə Jesu daa habda gə dagəla səwê

(Matiyê 27.32-44; Luk 23.26-43; Jā 19.17-27)

²¹ Managə cendi ilê haragə-lê da, cendi bamar gə abe mən gə ciri də gə 'ogədə Siren. Abe di, gə 'ogəw Simō, i nê Alegsandər day gə Rupu abragə. Anji swa i bam. Asəngar di yəw gə dwana ba unê habda gə dagəla gənê Jesu di. ²² Cendi ha gə Jesu managə mana mən gə gə 'ogəw Golgota, gəndəw də biyê ba i «mana gaba dii kungəng dərə». ²³ Ərə cendi al Jesu ba chana gani gənê yabəra yaa duwa gə bəməw gə charwa də gə 'ogədə miir dara ba chinêw waməni dodê, me anji gəñ chaa bam. ²⁴ Dang da, asəngar di bəngə Jesu bəbərəw daa habda gə dagəla səwê. Me cendi lay barge duwa gobə gə jagi ba gə yêr nəm gaa i wi me ba ha wama barge duwa gə woy woy mo? Mwom da, i wi kaw lay barge duwa gə anji wom baa baa.

²⁵ I gə dawa dunamən gə jomni dərə managə gə bəngəw bəbərəw nəm daa habda gə dagəla səwê di. ²⁶ Gə jangə managə mani-yê dara biyê gə gwale gə gə bow dəwê di

gəndəw də gə 'yêw nəm ba da: DOLE GƏNÊ JUWIB DAY.

²⁷ Asəngar di bəngdə babərxə woni 'yaa mana sər daa habde nê dagəla sədêgəlê Jesu tuləwê, gə mən əsêw gə abe-yê me, gə mən əsêw gə jele-yê me ca. ²⁸ I ya ta di me gwale gə gə jangəw managə Magtubu dənê Mārx̃-yê di yala alal kərab. Gə jangə ba da: «Gə asəw i managə nare woni 'yaa mana di dwaregəlê.»^s

Dans le livre imprimé, vous trouverez ici une illustration. Sa publication sous forme électronique n'est pas autorisée.

²⁹ Nare nê jêêgə lê ta di, gəgdə dədəgə, me cadəbə Jesu ba da: «Cheye, i əjəm gaba waya ba mê ha meyanda kulə gaba bwasa Mārx̃ di bam me ba mê ha cwara awaw daa gə wala subu dalawê di bêdê mo? ³⁰ Ladə, kədə səm dəma daa gə əsəm dəma əjəm gang, me chə dodê habda gə dagəla di səwê.»

³¹ Gechide nê nê woni bwasa Mārx̃ day di me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa me di kaw aləw mêng yande di dige dige me ca. Cendi wajə gwale bulê day-yê ba da: «Anji kədê

^s15.28 Esayi (Esaïe) 53.12

nare nê dang daa me neyem kədê səw duwa daa gang bêdê mo? ³² Dole gənê nare nê Israyel day gə Mārī biyêw gə Kris di, kal a chinê dodê caga ka habda gə dagəla di səwê dəm. Dê yarnang yande do me dê harang kala dusərêndê dəwê sən.»

Me cendi nê gə bəngdəgə bəbərəgə daa habde nê dagəla sədêgəlê di kaw, cadəbəw me ca.

Made dənê Jesu duwa

(Matiyê 27.45-56; Luk 23.44-49; Jā 19.28-30)

³³ Managə dawa ba də dəbə ciri dware-lê da, mana gədə changa kədab sənə gəndədəlê pad, bəraa dawa pagar nəm.

³⁴ Ərə managə dawa ba də pagar gə i dawa subu dəm da, Jesu soy marjaw daa nan: «*Elowi, Elowi, lema sabagtani?*»^t Gəndəw də biyê way i ba da: «*Mārī ni, Mārī ni, dana me mê gənxən bam mo?*» ³⁵ Nare dəbə lê mana gə ta-lê di doy, me nê yab

dwaragəlê way day ba da: «*Anji 'ogə i Eli.*» ³⁶ Ərə gun day mən dwaragəlê wa gə gidi, gər ha laya mani nê gə 'ogəgə «*epōjə*» suw managə gani gə yale gənê yabəra yaa duwa lê. Mwom da, anji legər epōjə di managə dərwa bəwê me gələw Jesu dara ba chichəmənê. Ərə anji gang way da: «*Kalna jang, dê yarang sən Eli di gaa haralê biyêw chêw dodê mo?*» ³⁷ Cor Jesu soy swaya gə geche mən me bəw som. ³⁸ Mana gə ta-lê da, barge gə geche gə gə jêw managə kulə gaba bwasa Mārī di dalawê dara sabaw dodê sər di chêwor dodê korgən sər ka me ka me, swa daa bəraa hara dodê baj. ³⁹ Asəngar nê Rom geche day mən dəbə lê Jesu di dərêwê me yêr dara anji mar made də ya ta de di mwom da, anji way da: «*I sədə, gun gə ta di i Mārī gorəndəw 'yang.*»

⁴⁰ Namde yab kaw dəbə hən ilê yara-lê. Namde nê ta di dwaragəlê da, i nê Mari də ciri dərə i Magdala, me Mari də nê

^t15.34 Diri (Psaume) 22.2

Jak gə gə 'ogəw gə dwe di day gə chendəw gə Jose idêgə, me Salome me ca. ⁴¹ I cendi me pii pama Jesu tarəw me gaməw ladə managə anji wara nəm wama gə Galile-yê di. Namde nê dāng nan nê pii bwaw naga hara nəm managə Jursalem kaw, ilê me ca.

Gə al Jesu kumbə duwa managə munə-lê

(Matiyê 27.57-61; Luk 23.50-56; Jā 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Managə dawa ba də cor turgə da, Joseb gə ciri duwa i Arimate, hara. Anji i woni aa sariya nê nê nare nê Juwib gun day gə mən gə nare aləw horəmbê nane. Anji kaw bēdā i wala gə Mārī ha lama gə dwārī duwa lē di me ca. Caga da, wala gə ta di i wala gaba dāngərə sii gə nare nê Juwib dāngərə gə sēdêgə dara sanga da, i wala day gaba bwa gwayni di. Mwom da, anji yə səw abnani me ha 'ywa Pilad me urəw dara ba kalnaw bərmê baa u Jesu kumbə duwa. ⁴⁴ Ərə, Pilad di doydara Jesu ba mar bam kalang dēm da, anji ərəm gwale nane. Anji 'waga asəngar nê Rom geche day di me urəw, Jesu di ba mar i bəgdeŋ mo? ⁴⁵ Me managə asəngar nê Rom geche day di cow lē diyê ba anji ba mare dēm da, Pilad kaləw Joseb bərmê ba unê Jesu kumbə duwa di. ⁴⁶ Ərə Joseb ha kəlê bagda, me biyê Jesu kumbə duwa managə habda gə dagəla səwê dodê me, legərəw daa me asəw nəm managə munə gə gə poləw managə kura dware-lê. Targəŋ dāng da, anji nongərə kura də geche dēsə gə munə di bəw daa. ⁴⁷ Me Mari də ciri dərə i Magdala me, Mari də Jose iw me, yêr mana gə gə al gə kumbə dənê Jesu lē di.

Gə asə Jesu kumbə duwa munə dalawə

Jesu ilê munə-lê di bêdê

16

(Matîyê 28.1-8; Luk 24.1-12; Jã 20.1-10)

¹ Managə wala gaba bwa gwayni gənê nare nê Juwib day di ba 'yeñ bam mwom da, Mari də Magdala me, Mari də Jak iw me, Salome me, kəlgə swani gə gə bəməw gə mani jiga jiga gə bii 'yol nan̄ dara hara dādə kumbə dənê Jesu. ² Gə dəmas gə jomni corêrê dawa ganda dərə gə daa-lê da, cendi ha əjə managə munə-lê di. ³ Cendi wajə gwale bulê day-yê ba da: «I wi me ha nwangərəndə kuṛa də gə əbdə managə munə bəwê di bam mo?» ⁴ Əṛə, cendi u dərêgə daa mwom da, kuṛa də munə bəwê di nwangərər bam dəm! Bag da, kuṛa də ta di jor nañe. ⁵ Cendi gandə ha managə munə di dalawê me yêr dwe gə mache dam managə munə-lê əsay gə abe-yê, hurê barge gə geche gə burage kêng yande. Mwom da, laña algə. ⁶ Me dwe gə mache di waygə ba da: «Alna laña bêdê! Nê 'ocñ dara anê kanjə i Jesu gə Najared, anji gə gə bəngəw bəbərəw daa habda gə dagəla səwê di. Me anji dəm daa nare nê mare dwaregəlê dəm, anji ilê ka bêdê. Yarna mana gə gə asəw lê ka di. ⁷ Caga da, hana waynaw Piye me woni gərsê gwale gənê Jesu duwa nê dāng di me Jesu ba ha gamagə lê alê wama gə Galile-yê. Cendi ba hara yaraw alê ta, ya anji ba wayagə nəm pii de.»

⁸ Mwom da, namde di dəmdə iche managə munə-lê di, wagə gə gidi. Sədêgə sadəgə daa tag tag me, dədêgə nol bam me, cendi tiñ bədêgə wayəw gun mən daa bêdê, dara laña algə nañe.

Jesu gəldə Mari də Magdala səw

(Matîyê 28.9-10; Jã 20.11-18)

⁹ Managə Jesu dəmê nəm daa munə-lê gə wala gə dəmas gə jomni da, anji gəldə i Mari də Magdala səw do. I tandi me anji tanga 'yordə dundi də acñe wurgəsubu bam sədê di. ¹⁰ Tandî

ha gëra ha 'ywa cendi nê tanga basë Jesu harbë gandëw di dara wayagë ba dë yara Jesu ba i bëra. Managë tandi ha gëra 'ywegë mwom da, cendi dam ilê nulê-lê me ala nagëni-yê me ca. ¹¹ Mwom da, tandi waygë ba Jesu di ba ilê bëra me ba dë yaraw me ca kaw, cendi yë gwale dëra di bêdê.

Jesu gëlgë woni gërsê gwale duwa nê sër sëw

(Luk 24.13-35)

¹² Targëñ däng da, managë woni gërsê gwale gënë Jesu duwa nê sër ilê hara-lê dara hara bam da, Jesu di gëlgë sëw wun jiga hîñe. ¹³ Cendi cwara 'yo kwandagë bi me waygë nō dë ta di kaw, kwandagë di yë gwale day di bêdê.

Jesu gëlgë woni gërsê gwale duwa nê mwaj dii mën sëw

(Matiyê 28.16-20; Luk 24.36-49; Jâ 20.19-23; Paja nêñê Jesu duwa 1.6-8)

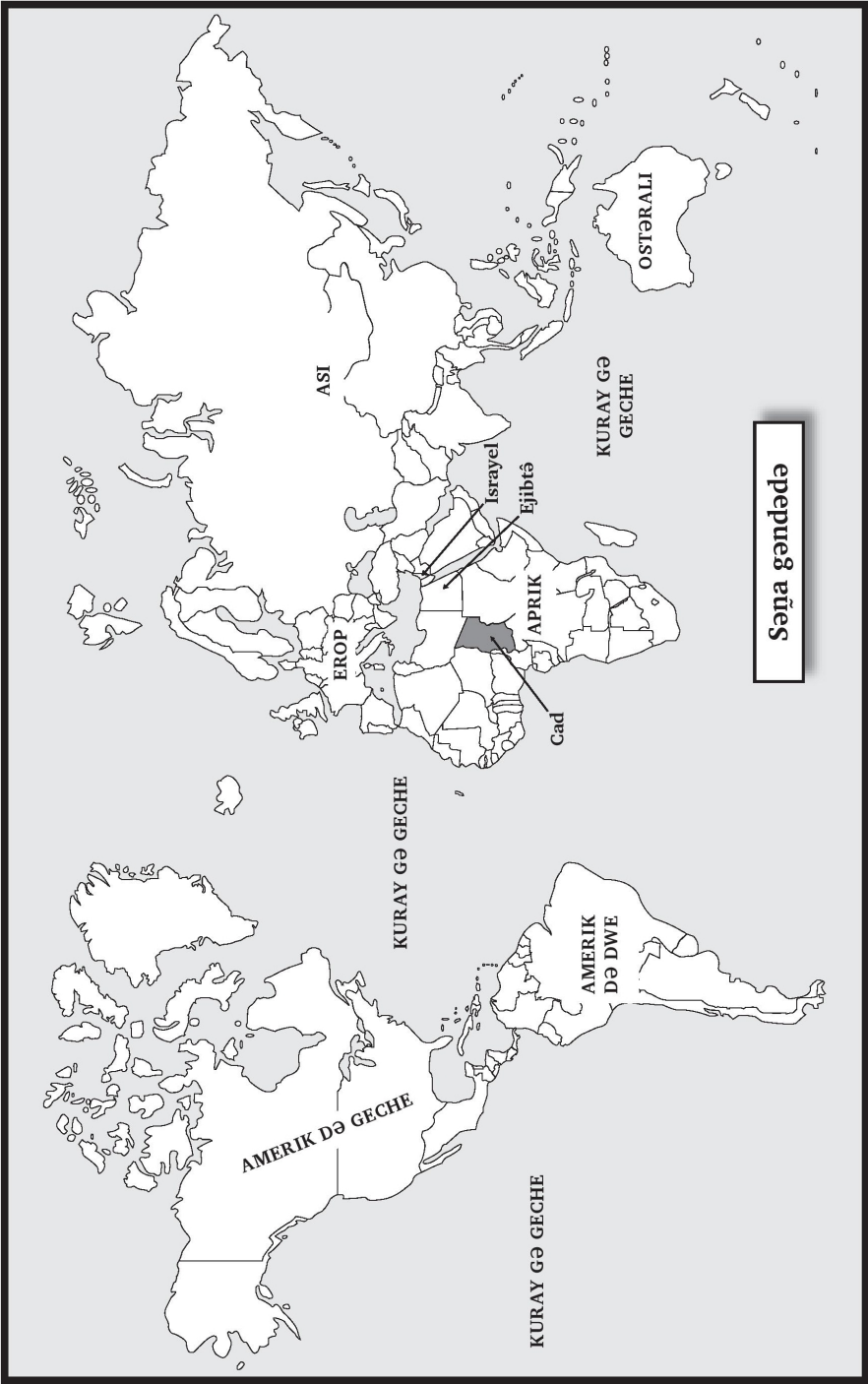
¹⁴ Targëñ däng da, Jesu gëlgë woni gërsê gwale duwa nê mwaj dii mën di sëw, managë cendi ilê wama mani-yê. Anji sogdëgë dara dii day dë woye dë cendi gëñ nëm gë yê gë gwale gënë woni yaraw ba i bëra bam di. ¹⁵ Ərë anji waygë da: «Hana managë sëña gëndëdëlê pad, waynagë nare pad Nō dë lade di. ¹⁶ Gun gë dara kala dusëw lê diyê me alna batem me da, anji ha 'ywa bëlê. Gun gë kalna dusëw lê diyê bêdê da, Mārî ha bwaw gwale dëwê dara ba hana nëm duwa dë idë budê bam bêdê bërîñ lê di. ¹⁷ Me cendi nê ha kala dusërêgë lê diyê da, yarna mani nê daña nê al laña nê ha gëlêgë nare ha 'wacnagë nëm: I gë sumën me cendi ha 'ywara gë dundi dë acne bam nare sêdêgëlê, me ha waya bii gë däng gë dii mën cendi 'ocnëw bêdê me. ¹⁸ Cendi ha neyama yibê kwalale gë əsëragë, me chana charwa dë idë 'yaa mana kaw ha alagë mani mën bêdê bërîñ. Cendi ha bwa əsëragë nare woni mwom sêdêgëlê, me woni mwom di ha 'ywa labiya.»

Māĩ u Jesu ya nəm daa

(Luk 24.50-53; Paja nânê Jesu duwa 1.9-11)

¹⁹ Targəŋ dang, managə Aba ciri gə Jesu waygə yande mwom da, Māĩ uw yaa nəm daa dama əsêw gə abe-yê.

²⁰ Woni gərsê gwale gənê Jesu duwa day da, ha waya Nō də lade di ciri-yê jiga jiga. Aba ciri gə Jesu di wagə lê me 'yagə dwana də idə alagə mani nê daŋa me ca. I ya ta de me anji gəl nəm dara gwale day di ba i gwale səw.

**Səna də Israyel
wala gənə Jesu
Kris duwa-lê**

0 20 40 60
kilometər

kuray gə geche

